

Apelul domnului Const. Argentoianu

Președintele Consiliului de Miniștri către Tară

ROMANIA!

Mișeșcul stentat care a curmat zilele noastre
din cei mai deștăinici fii ai Tării, răpus în pământ
desfășurarea a rodniceilor sale străduinți, a trezit
conștiința intergului popor românesc. Ne dăm cu
toții seama că nici o cruzare nu mai e cu puțină fa-
ță de neștiință, dacă vor mai fi, care nu-și dau
seama că în clipele în care Tara trebuie să se spri-
jine pe înălțarea tuturor sufletelor și pe unirea
tuturor brațelor, o acțiune de ură și de învrăjbire
constituie o orimă ce nu poate fi destul de aspru
pedepșită. Suntem hotărâți să înălțăm și ultime-
le hoabe de neștiință aduse de vânturi pe ogorul ro-
mânesc și să readucem pe cei rătăciți la vechile
tradiții de omenie și de bun simț care au călăuzit
naștrul nostru în decursul veacurilor. Facem un
călduros apel la patriotismul tinerilor ademeniți
printr-o misticoasă înșelăciune, lipsită de temelie morală
și de scopuri măturate și le vom deschide por-
țile pe care le-au închis în urma lor, dacă în suf-
letul fiecăruia mai licărește încă acea dragoste de
casă și de neam, care îi poate aduce pe calea po-
cărneyei. Să nu uite nici unul că în aburii de
sânge nu s-a putut clădi, ci numai distruge.

Trecem prin vremuri de încercare, vremuri în
care un popor nu se poate socoti stăpân pe desti-
niele lui decât în măsura unității sale de simțimen-
te și de nădădăre. Numai popoarele care se ar
înfruntă cu un bloc, fără crăpături și rumegături
străine vor putea străbate prin văpaia aprinsă ce
amestecă să se întindă pretutindeni. Numai popoa-
rele încheiate într-un gând și o voință vor eși din
foc neatințat și ofelitate pentru vecis în urmărirea
idealurilor lor. Pentru desăvârșirea acestui bloc,
facem un călduros apel la unirea tuturor și cerem
fiecăruia să taie legăturile trecutului și să stran-
gă cu mic cu mare în jurul Coroanei și al teagu-
lă Tării, îndrăgind astfel singurele legături raționale
față de pericolul comun. Facem acest apel în nume-
le morților noștri, îl facem în numele generațiilor
obidite care și-au jertfit viața pentru întemeierea
României de azi — îl facem în numele atâtor ne-
voințe, răbdători și harnici, cari și-au pus nădej-
de în ziua de mâine; îl facem în numele copiilor
și strănepoților noștri față de care ne apăsă a grea
răspundere.

Guvernul Majestății Sale nu va lăsa la o par-
te nici o măsură mărșă să sprijine înfrățirea
oamenilor. Dar la rândul lui, trebuie ca fiecare ce-
tățean să sprijine acțiunea guvernului moment că
avem drepturi încordând puterea sa de răbdare și
de înăvoință. Să uităm cu toții pentru moment
că avem drepturi de satisfacut și să ne aducem
aminte că avem datorii de îndeplinit.

În situația actuală internațională fiecare nați-
e se găsește în poziție de apărare. Nu avem nici un
Gând războinic; dorim și vrem pacea, dar nu pu-
tem să stăm pe un picior de inferioritate față de
alții. Stăm cu concentrările apăsătoare greu mai ales
asupra pământului muncitoresc deși sate și din orase.
Desconcentrările nefiind însă posibile în momentul
de față în măsura pe care am dori-o, concedii lu-
na-e vor fi acordate pe rând elementelor concentra-
te, iar pe de altă parte dispozițiunile necesare au
fost luate și vor fi completate pentru ajutorarea
famililor celor chemați sub drapel și pentru îndepl-
nirea muncii lor.

Nyilt levél gróf Teleki Ádám képviselő urhoz a Magyar Népközösség ipari és kereskedelmi szervezkedésének vezéréhez

Irta: REINHART GYULA

Mélyen tisztelt Képviselő Ur!

Elismerjük és aláírjuk, sőt régi tapasztala-
tok alapján hisszük és valljuk is, hogy a jó mun-
kához idő kell, valamint, hogy a fércmunka, a
tákolmány nem időálló és csakhamar elpusztul.
Beismerjük, hogy a rendkívüli idők és válságos
viszonyok nem nagyon alkalmasak az alapos
szervező munkára és hogy jól megfontolandó,
mikor lépünk ki a magunk alapos és körültekin-
tő munkával felépített szervezetével, amely ar-
ra van hivatva, hogy a Magyar Népközösség ke-
retében az iparos és kereskedő társadalmat egy
táborba tömörítse és azaz érdekeit az ország
gazdasági érdekeinek keretében szolgálja.
Tudjuk, hogy az előmunkálatok már több hónap-
óta folynak és hogy az alapszabályok szövegeze-
se talán már be is fejeződött. Az „Az Iparos” leg-
utóbbi száma is részletesen közölte azokat az
alapvető pontokat, amelyekre a kolozsvári köz-
pont alapszabály-előkészítő bizottságának és el-
sősorban Jancsó Albert dr. körültekintő munká-
jának érdeméből az országos szervezet működé-
se felépül, tehát nincs akadálya, hogy az alap-
szabálytervezet szövege az iparosság plénuma elé
kerüljön.

A megtartott gyűlések egész sorozatán át
volt alkalma a kolozsvári központnak kérdést
intézni Erdély, Bánság és a Körösvidék magyar
iparosságához és örömmel fogadhatta az egy-
hangú választ is, hogy iparos és kereskedő tár-
sadalunk hő óhaja a Magyar Iparos és Keres-
kedő Egyesületnek a Magyar Népközösség ke-
retében való sürgős életrehívása. Statisztikai ada-
tok gyűjtése folyt az elmúlt nyáron. Ezeknek a
statisztikai adatoknak a segítségével a feldolgo-
zás keretében alkalom adódott a központnak an-

nak számbavételére, hányan vagyunk érdekelt
iparosok és kereskedők az országban és hogy
kikre támaszkodhat a jobb jövőnk megalapozá-
sának és kiépítésének munkájában a népközös-
ségi központ. Tudjuk, melyek azok a legsürgő-
sebb feladatok, amelyeket el kell végezni, hogy
megóvjuk a gyengékett a végleges pusztulástól
és erősítsük azokat, akiket még segíteni lehet.

Nekem az az álláspontom, hogy a fenti lel-
kiismeretes és alapos munka után itt az ideje,
hogy az a munka is megkezdődjék, amelynek el-
végzésében már nemcsak a kezdeményező kolozs-
vári központ vesz részt, hanem a mozgalom tár-
gya és tényezője, maga az iparos és kereskedő
társadalom is. Fokozott érdeklődéssel és nagy-
rokonszenvvel várjuk ennek a munkának mielőb-
bi megkezdését, mert félő, hogyha az sokáig ké-
sik, ismét a közöny lesz urrá felettünk. Az a kö-
zöny, amely a legveszedelmesebb minden bajok
között, mert csirájában fojtja el az alapvető épi-
tő munkát, amelyet husz év előtt meg kellett
volna kezdeni. Óriási károk származtak iparos-
ságunkra és kereskedő társadalmunkra a ma-
gunk elégtelen szervezkedése folytán és így ért-
hető, hogy az önálló kisegisztenciák ezrei és ez-
rei türelmetlenül várják, hogy erősítsék a tá-
borot, amely a Népközösség keretében a fejlődés
és gyarapodás jegyében a többi társadalmi réte-
gek egyetemes tevékenységébe kapcsolódva épít
ki a jövőt.

A kolozsvári központ, mintt lapunkban is je-
lentettük, kitűzte a határidőt, amikor a szűkebb-
körű előkészítő bizottságnak ülésennie kellett
volna, sőt már az alakuló közgyűlés határidejét
is megállapították. Ezek a határidők elmúltak
és sem az előkészítő gyűlés, sem az alakuló köz-
gyűlés nem mentek végbe. Ma az a helyzet, hogy

ROMANIA!

Cu ajutorul vostru al tuturor nu ne îndoiim că
scumpă noastră Tară va putea învinge toate greu-
tățile atde se covârșitoare ce-i stau în cale; că o
vom put a feri de nenorocirile unui război și că vom
putea păstra în conflictul armat care s'a deslăr-
șuit în Europa stricta neutralitate la care ne-am
hotărât. Pentru atingerea acestui scop, nimănu
nu-i poate fi însă îngrădită cea mai mică abateră
dela datorie, de la respectul ierarhiei în stat, dela
sacrificiile cerute pentru apărarea patriei.

Cetățeni liberi ai liberei și întregitei Românie
nu vă clintiți din jurul Regelui vostru. Din cuvân-
tul crezutului vostru milenar, din simțământul care
v'a purtat până acum peste valurile vremilor.

Să ne strângem cu toții într'un mănunchiu de
nănvins și să strigăm cu toții:

Trăiască România pe veci desrobită și unită!
Trăiască Regele nostru și iubitul Său Vlăstar!
Așa să ne ajute Dumnezeu!

Sănătate!

În numele Consiliului de miniștri.

Președintele Consiliului.

C. ARGENTOIANU

nem tudjuk, vajon a közeljövőben lehetséges lesz-e ezeknek a nagyfontosságú gyűléseknek megtartása. Nem tudjuk, pedig igen nagy jelentőségű volna, hogy az iparos és kereskedőtársadalom mielőbb tájékozódhassék ebben a tekintetben. Az előmunkálatok hosszúra nyúlt ideje után érthető, hogy a szövetségi tevékenység sürgős megindulását Erdély, Bánság és a Körösvidék érdekelt iparossága feszült érdeklődéssel várja.

A sérelmek orvoslására és a szervek és intézmények megalkotására sürgős szükség van. A késelem veszélyt rejt magában. Felemeljük tehát kérés szavunkat ahhoz, akit a Magyar Népközség vezérő tanácsa a feladat megoldásával megbízott, hogy ismert agilitásával, fáradságtalan munkaszeretettel és munkabírással, nagy szervező erejével és ügyeinkben mindnyájunk által tapasztaltan széleskörű jártasságával és alapos ismeretével indítsa el a Magyar Iparos és tárgyi ismeretével indítsa el a Magyar Iparos godt afelől, hogy mi, akik az új intézménynek tagjai leszünk, együttes és vállvetett munkával fogunk mögötte felsorakozni és szolgálni azt a célt, hogy ez a hajó mielőbb biztos révbe jusson.

Teleki Adám gróf asztalos mester ur! Várjuk a jelszót, hogy meginduljon a munka.

Vállalkozók nem részesülhetnek a minimális adó kedvezményében

Ismeretes, hogy április 1-től a vállalkozók az egyes vállalati ügyletek után fizetik az adót. De a nagyobb cégek a vállalati munkán kívül számos egyéb kereskedelmi ügyletet kötnek és ezért a pénzügyminisztérium elrendelte, hogy az ilyen ügyletek után külön évi adót fizessenek. Ennek az utóbbi megadótatás tárgyában most újabb miniszteri rendelet jelent meg, amely szerint a vállalkozók a minimális adóval nem adóztathatók meg. Ha tisztán a nem vállalkozói szerződésből eredő jövedelmet tekintik, úgy a jövedelmük nem haladja meg a minimális jövedelmet, de ez az eljárás ellentétben állana a törvény szellemével. Ezért a rendelet szerint az adó megállapításánál a minimális adót kivetni a vállalkozóra nem lehet.

Törvényrendelet a katonai egységek áruvásárlásai ügyében.

A Hivatalos Lap szeptember 23-iki számában törvényrendelet jelent meg, amely a következőképpen intézkedik:

A koncentrált katonai egységek, amelyek a helyőrségen kívül vannak összpontosítva, önkéntes meg egyezés útján szerezhetik be szükségleteiket, a huszt, a vágó állatokat, gyarmatárakat, szénát és más szükségleti tárgyakat (szappán, gáz, mész, stb.) amennyiben a saját illetékes parancsnokságuk nem bocsátja rendelkezésükre ezeket a cikkeket. Ezeknek az áruknak árát az illető katonai egységek megbizottja, (tiszt) a helyi polgármesteri hivatal megbizottjával együtt állapítja meg a helyi piac normális árának megfelelően, anélkül, hogy az indokoltan árleméssel figyelembe venné. Ha az áru tulajdonosa nem egyezik bele a megállapított árba, akkor a rekvirálási törvényt fogják alkalmazni és a rekvirálási táblázatban megállapított árat fizetik. A katonai egységek által ilymódon beszerezhető szükségleti cikkeket mennyisége legfeljebb 10 napra terjedhet ki. Nagyobb mennyiségű áruk beszerzéséhez amennyiben ezeket a hadosztály és hadtestparancsnokságok vagy ezekhez hasonló magasabb hatóságok teljesítik, az 1939. április 27-iki törvényt kell alkalmazni.

== A szabadkereskedelmi devizaengedélyre jogosult bankok. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium által kiadott rendelet értelmében az alább felsorolt bankok jogosultak arra, hogy a szabad kereskedelem tárgyát képező devizákkal foglalkozhassanak: Banca Romaneasca, Banca de Credit Romana, Banca Comercial Romana, Banca Italo Romana, Banca Urbana, Soc. Bancara Romana, Banca de Scont a Romaniei, Banca Anglo Romana, Banca Anglo Cehoslovaca, Bank of Roumaine, Banca Cerealistilor, Banca Chrisoveloni, Institutul National al Cooperativelor.

== Kimutatás a Nemzeti Bank arany és deviza szaporodásáról. Megjelent egy kimutatás, amely összehasonlítja a Banca Nationala arany és deviza álladékaiknak emelkedését szeptember 9. és 16. között. Ez alkalommal 20 milliárd 296.539.029 lei értékű arany volt a banknál és 150.724.712 lei értékű devizatartalék állott a külkereskedelem rendelkezésére. Ezzel szemben szeptember 9-én az arany 22 millió 689.800 lelei volt kevesebb, a devizaállomány pedig 2 millió 961.136 lelei volt kisebb.

Milyen formáságokat kell teljesíteni egyes városokban és községekben ingatlanok eladásánál, bérbeadásánál vagy haszonbérbeadásánál

Közzétük már, hogy az 1938. december 16-án megjelent törvény és annak 1939. augusztus 3-án kiadott végrehajtási utasítása az ország egyes vidékein előírja az ingatlanforgalom formalitásait és feltételekhez köti az ingatlanok eladását, bérbeadását és haszonbérbeadását. Minthogy ezek a rendelkezések természetesen igen közelről érintik az iparosokat is, szükségesnek látjuk ismertetni az említett törvény és végrehajtási utasítás idevonatkozó szabályait. Megjegyezzük azonban, hogy teljesen véges az az elterjedt nézet, amely szerint egyáltalában lehetetlen volna ezeken a vidékeken ingatlanokat eladni, illetve bérbeadni. Amint látni fogjuk, a törvényhozó korántsem akarta megakadályozni a forgalmat, csak bizonyos magasabb szempontokból előzetes engedélyhez köti azokat és előírja a formalitásokat.

MIT MOND A TÖRVÉNY?

Az 1938. december 13-án megjelent törvény 16-ik szakasza az ország egyes vidékein lévő ingatlanokra vonatkozik, és a következőket írja elő:

Az ingatlanok esetén az állam a nemzetvédelmi, valamint a légügyi és tengerészetiügyi minisztérium útján elővételi jogot gyakorol azzal a kötelezettséggel, hogy az elővételi jogot az eladási feltételek megadásától számított 3 hónap alatt köteles gyakorolni.

Ez annyit jelent, hogy e területeken lévő összes

A törvény követelményeinek részletes szövege

Az 1939. augusztus 3-iki végrehajtási utasítás közelebbi felvilágosításokat ad azokra a formalitásokra nézve, amelyeket az ingatlanok eladásánál bérbe, vagy haszonbérbe adásánál teljesíteni kell.

A végrehajtási utasítás 25-ik szakasza értelmében a nemzetvédelmi és légügyi minisztériumokat illető elővételi, vagy elsőbbségi jog megelőzi azt az elsőbbségi jogot, amely az általános szabályok értelmében a földművelésügyi minisztériumot illeti meg. Ennek az az értelme, hogy más törvények bizonyos mezőgazdasági ingatlanokra nézve mezőgazdasági szempontból a földművelésügyi minisztérium számára biztosítottak ilyen elsőbbségi jogokat. A katonai zónákról szóló törvény szerint tehát először a nemzetvédelmi és légügyi minisztérium jogosult a jogok gyakorlására, ha ezzel nem kíván élni, akkor következik a földművelésügyi minisztérium és ha ez is lemond a jogról, csak akkor kerülhetnek szabad forgalomba az ilyen mezőgazdasági ingatlanok.

Amint az előbb említettük, eladás esetén az eladónak meg kell állapítani az eladási feltételeket. A végrehajtási utasítás 25-ik szakaszának 3-ik és további bekezdései megállapítják azt, hogy miképpen kell összeállítani az eladási feltételeket és milyen adatokat kell felvenni ebbe az összeállításba?

Mindenekelőtt fel kell tüntetni a vevő nevét és lakhelyét, továbbá az eladás többi lényeges elemeit és feltételeit. Ezt az iratot az abszolút érvénytelenség terhe alatt fel kell terjeszteni egy a nemzetvédelmi minisztériumhoz, (Ministerul Apărării Nationale) mint a tengerészeti és légvédelmi minisztériumhoz (Ministerul Aerului și Marinei) és pedig az illető minisztériumok számvevő-ségi (Serviciul Contencios) útján.

A jegyzéket sürgősen a nagyvezérkarhoz terjesztjük, (Marele Stat-Major al Armatei), amely véleményt ad arról, hogy gyakorolja-e az állam elsőbbségi jogát, vagy lemondjon arról?

A végrehajtási utasítás 26-ik szakasza szerint ugyanilyen módon kell eljárni annak az elsőbbségi jognak gyakorlása, vagy a jogról való lemondás ügyében, amely az ingatlanok bérbe, vagy haszonbérbeadására vonatkozik.

A minisztérium választát kontencióz hivatala

köteles megvételre felkínálni és ebből a célból tartozik az eladási feltételeket megállapítani. Az állam elővételi jogát az eladási feltételek megállapításától számított három hónap alatt gyakorolja.

És mivel tehát arról, hogy az ingatlanok eladását betiltották volna. Az eladást azonban csak a megállapított feltételek mellett lehet teljesíteni.

Ugyanennek a szakasznak további része intézkedik a bérletekről is. A bérletekre nézve a következőket írja elő:

Ami az ilyen ingatlanok bérbe, vagy haszonbérbeadását illeti, ezekre nézve az államot elsőbbségi jog illeti meg. Az elsőbbségi jog gyakorlása alkalmával a bér, vagy haszonbér összegét a 14-ik szakasz utolsó bekezdése szerint fogják meghatározni.

A 14-ik szakasz utolsó bekezdése pedig azt írja elő, hogy az évi ellenértéket (a bért, vagy haszonbért) az illetékes törvényszék állapítja meg és az ellenérték semmiesetre sem lehet nagyobb, mint az ingatlan jövedelme úgy, ahogy az az illetékes adóhivatal adókönyvében fel van tüntetve.

A 16-ik szakasz utolsó bekezdése pedig így szól:

E területeken lévő ingatlanokat az abszolút érvénytelenség terhe mellett csakis az előbb említett minisztériumok előzetes jóváhagyásával lehet bérbeadni, vagy haszonbérbe adni. Ingatlanokat eladás esetén elsősorban az államnak

utján adja meg hivatalos közlés, vagy bizonyítvány kibocsátása után.

IGAZOLVANY NÉLKÜL NEM ÉRVÉNYES.

A végrehajtási utasítás 27-ik szakasza így magyarázza és bővíti ki a törvénynek az előzetes hatósági engedélyre vonatkozó intézkedését:

Az ilyen ingatlanokat az abszolút érvénytelenség terhe mellett csakis az előbb említett minisztériumok előzetes engedélyével lehet eladni, bérbeadni, vagy haszonbérbe adni. (Ez a törvény már ismertetett szövege.)

A minisztériumok a jóváhagyásra, vagy vizsgautasításra vonatkozó jogukat igazolvány kibocsátásának alakjában gyakorolják, amely bizonyítványt az eladó, illetve bérbeadás, vagy haszonbérbeadás esetén a kérelmező tulajdonos számára bocsátanak ki.

Erre a bizonyítványra okvetlenül szükség van és pedig az abszolút érvénytelenség terhe mellett minden ilyen ingatlan eladásánál, bérbeadásánál, vagy haszonbérbe adásánál.

Ilyen bizonyítvány bemutatása nélkül az eladás, vagy bérbe, illetve haszonbérbeadási szerződéseket nem lehet hatóságilag láttamoztatni, hitelesíteni, vagy ezek alapján átirást fogantositani.

A végrehajtási utasítás tehát még tovább megy, mint a törvény. A törvény ugyanis megelégszik az eladási, vagy bérleti feltételek bemutatásával és ha ezeknek összeállításától számított három hónap alatt az állam nem él elsőbbségi jogával akkor az ingatlan felszabadul. A végrehajtási utasítás azonban kifejezetten úgy intézkedik, hogy

az ilyen szerződések csak akkor érvényesek, ha azokat a minisztériumok előzetesen jóváhagyják és hogy jóváhagyás nélkül az ilyen szerződések nem lehet láttamoztatni, hitelesítettnek, vagy átirni.

Késztelen tehát, hogy nemcsak az eladási, vagy bérleti feltételeket kell bemutatni, hanem kész szerződéseket is és kérni kell a minisztériumokat, hogy bocsátanak ki olyan bizonyítványt, amely a szerződések jóváhagyását tartalmazza. Ahhoz, hogy a szerződéseket, vagy okiratokat láttamozzák, vagy hitelesítsék, feltétlenül szükség van ilyen igazolványra, mert e nélkül a szerződések érvénytelenek.

Bartha Ignác dr. szakvéleménye a céhtörvénytervezet ügyében

A magyar népközlösség képviselő-reprezentánsa nagy beszédet tartott a törvénytervezet reviziója érdekében a parlament egyesített bizottsága előtt.

A céhtörvénytervezet az új alkotmány értelmében szükségszerűvé vált és lényegében elfogadható

Ismeretes, hogy a képviselőház és a szenátus egyesített bizottsága szőnyegre hozta a céhtörvényjavaslatot. A magyar parlamenti csoport részéről, mint tagok, a bizottság ülésein dr. Gyárfás Elemér szenátor és dr. Bartha Ignác képviselő vettek részt. Az első ülésen dr. Gyárfás Elemér szólalt fel, az azt követő napokban dr. Bartha Ignác felszólalásában többek között ezeket mondotta:

— A céhtörvényjavaslat az új alkotmány értelmében szükségszerűvé vált s így lényegében elfogadható, de sok helyes részlete mellett jelenlegi alakjában sok alapvető hibát is foglal magában, amelyeket orvosolni kell. Kimutatom ezeket a hibákat:

AZ ELNEVEZÉS KÉRDÉSE.

1. Elsősorban a céhelnevezés semmiképpen sem fedi a tervezet által kifejezett és meghatározott fogalmakat. A cég — a régi időkben — valamely foglalkozási ág kizárólagosságát jelentette. Az, aki valamely foglalkozást üzemeltetett, kötelező módon tagja volt az illetékes céheknek. A jelen törvényjavaslat

határozottan kiemeli az „önkéntes szabad-ságot”, a „hivatalos és kötelező intézmény” fogalmával szemben, de annak ellenére, hogy kifejezetten kiküszöböli a céhek kötelező voltának lényeges elemét, azáltal, hogy a céheknek előjogokat és jogokat biztosít, mégis kötelezővé teszi a céhtagságot. (Lásd 12 — 19. szakaszokat.)

Ne kerületenként, hanem megyénként...

3. A céheket tartományonként szervezik meg, felruházva őket azzal a joggal, hogy helyi tagozatokat alkothassanak. A tartományok 6—8 megyéből állanak s mint ilyenek, igen nagy területeket foglalnak magukba, minek folytán a tervezet által megvalósítandó célnak nem felelhetnek meg. E megjegyzéstől eltekintve is a tartományonkénti felosztás a gyakorlatban egyáltalán nem felel meg a mezőgazdasági, ipari vagy kereskedelmi foglalkozási ágaknak, miután a meglévő szervezetek között gyakran elszakíthatatlan kapcsolatok vannak. Ugy a mezőgazdasági, mint a különböző ipari ágak többféle körülménytől, így földtani, meteorológiai stb. tényezőktől függenek és ezeket a tartományok területi kereteivel nem lehet kapcsolatba hozni. Ebből következik, hogy a céheket megyénként kell megszervezni, hogy ezáltal szűkebb területet foglalva magukba, mozgékonyabbak lehessenek. Ezenkívül önkormányzati jellegűek is kell, hogy legyenek. A céhek megszervezését alulról felfelé kell végrehajtani és nem felülről lefelé, mint azt a tervezet előírja.

„FAJ SZÁRMAZÁSRA VALÓ TEKINTET NÉLKÜL.”

4. Ennek a törvénynek — a mi fogalmaink szerint — a közjót, mint amelynek megvalósítása a célja, kell, hogy szem előtt tartsa. Így azonos hatályosságunka kell lennie, faji származásra való tekintet nélkül, az ország összes polgárai-val szemben. Államunk, annak ellenére, hogy nemzeti állam, különféle nemzetiségeket foglal magába. Ezeknek a kisebbségeknek meg kell, hogy legyen az arányszámukhoz mért képviselői a céhek helyi központjaiban és szervezeteiben, még pedig azzal a joggal, hogy adott esetekben anyanyelvüket is használhassák. Legálább is így rendelkezik az 1938. aug. 4-én kelt minisztertanácsi napló és az 1939. január 17-iki és minisztertanácsi határozattal szentesített egyezmény.

Ily módon hangsúlyozni kellene azt, hogy a „román nemzetiség” (nationalitate romana) a

Ezek a „kizárólagosan” engedélyezett jogok oly széles körűek, hogy az egyén ténykedését akkor is korlátozzák, ha törvényes intézkedések is sértenek saját érdekeit. Így az egyén arra kényszerül, hogy orvoslást a céhképviselőnél keressen, mert hiszen ennek ebben a tekintetben kötelezettségek nélküli kizárólagos jogokat biztosítottak. Ezt a kérdést úgy lehetne megoldani, ha a cég elnevezést, más megfelelő elnevezéssel helyettesítenék és miért is nem volna használható a szakmai társaság, vagy egyesület elnevezés?

A CÉHEK NEMZETI TANÁCSA.

2. Annak ellenére, hogy a tervezet indoklásában nagy helyet kap a szabadságra vonatkozó vita, mely szabadság jellemző oldala akar lenni a céheknek, mégis mivel ezeket szakmánként szervezik meg a Céhek Nemzeti Tanácsában, amely az államhatalmat képviseli és amelyben részt vesznek az összes fontosabb minisztériumok is, — a céheknek csak egy képviselője vesz részt. Az 5. szakaszban megfelelően a jogi személyiséget elismerő bizottságban az illetékes foglalkozási ágnak szintén csak egy képviselője vehet részt. A tervezet azonban ennél is messzebb megy és bizonyos szervek között vizsály esetére a munkaügyi minisztérium ítéletét teszi döntővé, még pedig első és utolsó fórumon kizárva ezáltal az igazságszolgáltatás hivatott szerepét. Ime tehát a munkaügyi minisztérium vezető, szervező, rendelkező és egyben ítélkező hatóságok is. Ez volna az a „szabadság”, amelynek az indoklás fejezeteket szentel.

tervezet által használt kifejezés alatt, román állampolgárság értendő, tekintet nélkül a faji származásra, annál is inkább, miután ugyanazon országnak polgárai között nem lehet különbséget tenni. (29. és 34. szakasz.)

TISZTELETBEN KELL TARTANI A SZERZETT JOGOKAT.

Tiszteletben kellene tartani a meglévő egyesületek szerzett jogait, így meg kell adni a lehetőséget arra, hogy a céhszervezetek mellett működhesse az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület és az iparosok, kézművesek, kereskedők minden helyi egyesülete, oly módon, hogy ezek a törvény által megengedett keretek között, magyar szövetség elnevezéssel, valamely általános

csoportosulást alkotnának. Különösen fel kell hívni a figyelmet egy rendkívüli fontosságu tényre, arra ugyanis, hogy a tervezetnek az a szándéke, hogy elkobozza ezeknek a meglévő egyesületeknek vagyonát. Ez törvénytelen, igazságtalan eljárás volna, ami nem fér össze a tulajdonjog fogalmával.

A tervezet, valamint az 1938. október 12-iki törvény új fogalmakat is vezet be, mint a tényleges egyesület fogalmát, anélkül, hogy megszabná és meghatározná ezeknek tevékenységi körét.

FIGYELEMREMÉLTÓ KRITIKAI MEGJEGYZÉSEK.

5. A tervezet zavaros is. Némely helyein ugyanazt az elnevezést használja akkor is, ha különféle fogalmakat vagy szervezeteket ért alatta. Pl. szövetségnek (uniune) nevezi egy tartomány keretén belül levő többféle céhek csoportját s az ország összes céheinek csoportját is. (Lásd 44—45. szakaszt.)

6. A tervezet a szervezési ágak felosztásánál is különféle fogalmakat használ. Így pl. beszél iparosokról (meserias) és kisiparosokról (mici industriasi), kis- és nagygyádról, anélkül, hogy pontosan körülhatárolná e kategóriákat. Különösen azt nem lehet látni, hogy mi a különbség az iparos és kisiparos között. annak ellenére, hogy ez a különbségtevés különféle kategóriák felállítását vonja maga után, u. m.: mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi. Ezt a hibát már a választási törvény is elkövette. Alapvető hiba az iparosmestereket a mezőgazdasági kategóriába utalni. Iparának gyakorlása által a kisiparos a mesterkönyv alapján az ipari kategóriába tartozik, s a mezőgazdaságból ki kell, hogy legyen zárva. Az elvégzett munka kifizetéséről szóló törvény 3. szakasza nagyon is ingató, miután az alkalmazottak száma gyakori változásoknak van kitéve és így non sens az, hogy ez folytonosan maga után vonja a szakma minősítését is. (2. szakasz.)

2. A tervezet 16. szakaszának megfelelően kizárólagosan és egyedül a cég jogosult az iparos (meserias) minvöltöt megállapítani. Mi történik akkor, ha valamely bíról fórum esetleges nézeteltérés alapján az iparosmivöltöt másképp állapítja meg? Kötelező érvényű lesz-e ez a cég-re vagy sem?

A 8., 10., 16., 34. szakasz a különféle fogalmakról általánosan beszél, nem adja ezeknek pontos meghatározását s így ezek a fogalmak tetszés szerint értelmezhetők, felette viszonylagos módon. Így pl. azt mondja, hogy a céhvezető (conducator de bresla) a szabályszerű követelményeken kívül, tisztos, képzett és nemzeti érzésű is kell, hogy legyen. Vajon ki fogja megállapítani ezeknek a ténylegesen meg nem határozott, sokfélefént értelmezhető fogalmaknak meglétét?

A tervezettel kapcsolatban általánosságban ezeket a megjegyzéseket tartottam érdemesnek feltárni, míg különféle előterjesztéseimet a tervezet szakaszonkénti vitája alkalmával teszem meg.

Fontos változások a postai díjszabásban

Néhány héttel ezelőtt a posta vezérigazgatósága hatálytalanította a távirdai díjszabásnak azt a pontját, amelynek értelmében a nem román nyelvű táviratok után külön díjat kellett fizetni. A hatálytalanító rendelkezést most a hivatalos lap 217. száma is közli, amely egyúttal a postai díjszabás több más rendelkezését is módosította. Így például, ha valaki azt kéri, hogy a posta értesítse a feladót a küldemény kikészítéséről, illetve a címzett által való átvételéről az illeték 3 lei volt, ha a küldeményt helyben és 8 lei, ha más községben, vagy városban kézbesítették. Most ez az illeték mindkét esetben 10 lei és bélyeg útján kell leróni. Azon pénzösszegek és értékek után, amelyeket nem lehetett kikészíteni és amelyeket a címzett rendelkezésére megőrizve tartottak, eddig az érték 1 százalékát kellett fizetni, míg most ezt az illetéket két százalékra emelték. Külön illetéket hajtanak be ezentul olyan esetekben, ha akár a feladó, akár a címzett érdekében a posta irattárban kutatnak. Ha az ügyfél által összeállított valamely irat igazolását kell elvégezni, az illeték 10 lei, míg ha maga a posta állít ki igazolást az irattárban

végzett kutatások eredményéről, az illeték 50 lei. A külföldi irodalmi és tudományos könyvek, újságok, folyóiratok csomagban küldése esetén ugyanevett „timbru de francare” (bérmentesítési bélyeg) alkalmazható. Abban az esetben a csomag átadása rendeltetési helyén, az állomáson történik, 5—10 kg. súlyig a bélyeg 20 lei. Ez eddig 16 lei volt. Azon táviratoknál, amikor a távirat átvételéről külön értesítik a feladót, a külön illeték 10 lei. Eddig 15 lei volt. Érdekes újítás az új módosított díjszabásnak, hogy az 500 leig terjedő váltók behajtásáért, ha a váltó behajtása az intévényezett lakhelyén történik, semmilyen díj nem fizetendő. Az inkaszo-szolgálat díjszabása is módosult. Eddig 500 leig terjedő összegig a díjszabás 10 lei volt, míg most 1 leitől 200 leig 5 lei, 300 leitől 500 leig pedig 10 lei a díjszabás. Újítás az is, hogy azon reklámok után, amelyeket valamely cég saját küldeményeinek csomagolására ragasztott, eddig csak havi bérletet lehetett fizetni. Az új rendszer szerint az illeték esetenként is fizethető, még pedig olyképpen, hogy minden küldeményre 0.50 lei bélyeget ragasztanak.

Jogesetek a kisipar köréből

Erdekes jogeset a tulajdonjog fenntartása ügyében

Nem követ el hibát, aki tulajdonjog fenntartása mellett vásárolt tárgyat ugyanígyen alapon ad tovább, ha az adás-vételi szerződésben a tárgy továbbadása nem volt megtiltva.

A kolozsvári ítélőtábla második tagozatának 438/1938. számú határozata.

Az alábbi jogeset tényállása a következő: A vevő eladja a tulajdonjog fenntartással általa megvásárolt gépet egy új jelentkező vevőnek, abból a célból, hogy a gép vásárlása folytán fennálló adósságát az első tulajdonosnak kifizethesse. Az első eladó, bár a tulajdonjog fenntartásával adta el a szóbanlévő gépet, nem gondoskodott arról, hogy a tőle megvásárolt gép továbbadását a vételár teljes kifizetéséig vevője számára szerződésileg megtiltsa. A második vevő tudomásul veszi a tulajdonjog fenntartását és a gépet így vásárolja meg az első vevőtől, azonban közöttük és eladója között, aki — mint említettük — a gép első vevője, per keletkezik. A per folyamán a második eladó arra hivatkozik, hogy voltaképpen nem is jött létre adás-vétel, hiszen az ő vevője tudomásul vette, hogy a tulajdonjog az első eladót illeti és így tulajdonképpen az első eladónak jogi sérelméről van szó. Többek között ezen az alapon is kéri az ügy tárgyalásánál reá nem kedvezően hozott ítélet megváltoztatását.

A bíróságok arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ez a jog csak az első eladót illethetne volna meg, de semmiesetre sem a vevőjét, jelen esetben a második eladót. Akkor, amikor ő ki akart kapcsolódni a perből és az ő vevőjének jogtalan cselekedetét, illetve annak következményeit a saját személye kikapcsolásával az első eladóra akarja hárítani, bírósággal nem védhető dolgot cselekszik, mert saját tényeit, jelen esetben saját eladását nem kifogásolhatja.

A tábla szerint ettől eltekintve is olyan adás-vétel, ahol a tulajdonjog fenntartása mellett az eladás megtiltása nem szerepel, nem akadályozza meg a vevőt abban, hogy hasonló jogfenntartással a vétel tárgyat ne adhassa tovább. Megállapítást nyervén, hogy az eladó a gép első tulajdonosával szemben fennálló kötelezettségét kívánta teljesíteni, amikor a gépet továbbadta, a bíróság eladó jóhiszeműségét elfogadta és nem terelte az ügyet bűnlügyi utra.

A rádió-ügyekben felvett jegyzőkönyvek ugyan olyan közhatalosi jegyzőkönyvek, hogyha hatósági szervek veszik fel, mint egyéb közhatalosi jegyzőkönyvek. Hogyha tehát az érdekelt fél a jegyzőkönyv tartalma ellen ellenmondást (contestatie) ad be és ennek a bíróság helyt ad, nem állapítván meg perköltséget az ellenmondó javára, a járásbíró helyesen járt el. Ilyen ügyekben költségmegállapításnak nincs helye. (A temesvári törvényszék II. tagozatának 2322/1937. szám alatt hozott elvi határozata.)

A találmányokról szóló törvény 4-ik szakasza értelmében különböző élelmiszerek új feldolgozásának módját, azon a címen, hogy ez a jog az állam részére van fenntartva, nem lehet szabadalmaztatni. (A bucarestii ítélőtábla V-ik tagozatának 534/1937. szám alatt hozott elvi határozata.)

Nem szükséges az örökösök meghallgatása a végrehajtás elrendelése ügyében, ha a végrehajtást csak az örökhagyótól örökölt tárgyakra kéri. (A temesvári tábla II-ik tagozatának 3118/1937. szám alatt hozott határozata.)

Közlő: K. S. dr.

KOMPLETT SZIV.

— Papa, te mindig azt mondd, hogy én vagyok a te szíved és anélkül folyton ütsz.

— Igen, mert a szív ütés nélkül nem ér semmit.

Benzin és világító gázmérgezések ipari üzemekben

Írta: Dr. Sámson Aladár orvos, Arad.

Az ipar fejlődésével kapcsolatban nemcsak a munkaeszközök tökéletesedtek, hanem azok az anyagok is szaporodtak, melyek a munkaeszközök kellő módon való felhasználásához szükségesek. A modern technikai fejlődés eredményeképpen a legtöbb iparágban használatba került a benzin és világító gáz. A balesetek egyrésze a munkás, vagy munkaadó gondatlansága folytán áll elő, vagy ettől függetlenül az üzemi munkaeszközök tökéletlensége miatt, illetve az ezeknél felhasznált nyersanyagok veszélyes természete következtében. Míg a munkás, vagy munkaadó gondatlanságából, vagy a munkaeszközök tökéletlenségéből származó balesetek oka azonnal nyilvánvalóvá válik, addig a benzin és világító gáz okozta balesetek megállapítása már körültekintőbb vizsgálatot követel. Ezen anyagok összetétele olyan, hogy amennyiben azok nem vegytiszták, avagy nem a kellő módon használtattak fel, elégszük tökéletlenségéből mérgező gázok keletkeznek, melyek vagy azonnal hatnak, vagy idővel, észrevétlenül támadják meg a szervezetet. Minden esetben a balesetet szenvedő a rosszullét bekövetkeztét rendszerint más oknak tulajdonítja és nem annak, amiből az tényleg származik. A benzingázakkal és világító gázakkal dolgozó ipari munkások számtalan esetben hirtelen rosszul lesznek és öntudatlan állapotba kerülnek, vagy hatalmas fejfájás jelentkezése közben hány-

inger fogja el őket, amelyet vérzés követ. Ezt a jelenséget rendszeresen valamely belső baj okának tudják be, holott ezek, amennyiben az üzemen benzin-, vagy világító gázzal dolgoznak, az akut gázmérgezés tipikus jelei.

Az ilyen eseteknél feltétlen orvosi beavatkozásra van szükség és nem elég a balesetet szenvedőt friss levegőre vinni. Addig is, míg az orvos megérkezik, a gázmérgezésnél szódavízet kell szagoltatni a balesetet szenvedővel és ecetes vatta helyezendő az orra alá. Ez vonatkozik az akut mérgezésekre. Ott, ahol ezek a gázok csak lassan végzik mérgező hatásukat, nehezebben fedezik fel balesetet szenvedő rosszullétének okát, mert a lassu mérgezési folyamat jelenségei olyanok, hogy a laikus gyomorrontásnak, vérszegénységnek tulajdonítja főfájását, holott betegségének keletkezési oka és alapja az említett gázoknak a szervezetbe való lassu bejutása folytán áll elő. Mindkét mérgezés esetében, úgy az idült, mint a hirtelen keletkező benzin és világító gázmérgezések eredményeképpen a munkaképzettség állandóvá is válhat, amennyiben kellő időben nem fedezik fel és nem kezelik. Sok esetben halállal is járhat. Ha az orvos a halál, vagy munkaképzettség okát ezekből a gázmérgezésekből ki tudja mutatni, a munkást a baleset szerint a társadalombiztosító törvényben megállapított jogok illetik.

Hogyan kell visszatartani a munkadíjból a vállalkozói szerződések adóját

A pénzügyminiszter 176.647—1939. számú körrendelete értelmében a miniszter beleegyezett abba, hogy a köz- és munkavállalkozók jövedelmére kivetett múlt évi adókat, amennyiben a munkálatokat ebben az évben hajtják végre, csak akkor hajtják be, amikor a vállalkozó a munkadíjat az év folyamán megkapja és ezekből az összegekből visszatartás útján kell az adót befizetni.

Ugyanez a körrendelet előírja azt is, hogy kielégítési vagy biztosítási végrehajtás útján le kell tiltani az adós megrendelőtől a vállalkozási összegből az adót, hogy ily módon biztosítani lehessen annak behajtását.

A pénzügyminiszter 191.787—1939. számú körrendelete erre nézve részletes utasítást adott ki, amely előírja, hogy a vállalkozók által felvett összegekből nem kell az egész adó összegét egyszerre visszatartani, hanem csak annyit, a mennyi megfelel az év folyamán valóban felvett vállalkozói jövedelem adójának.

Megállapítást nyert azonban, hogy habár az említett körrendeletek teljesen világosak és kategorikusak, az adókövető és adóbehajtó szervek nem veszik figyelembe az utasításokat és letiltást intéznek a megrendelőhöz az egész adó erejéig. A pénzügyi közegek elmulasztják azt is, hogy a harmadik személy adóst megfelelő időben értesítsenek arról, hogy milyen arányban tartsák vissza minden egyes kifizetett összegből az adót úgy, hogy a letiltást az egész évi adóra kiterjesztik és ilyenformán a megrendelőt kötelezik, hogy mindjárt az első kifizetésből visszatartsák a vállalkozó egész évi adóját.

A 191.787—1939. számú körrendelet intézkedéseinek pontos végrehajtása céljából a pénzügyminiszter a múlt héten újabb rendeletet adott ki arra nézve, hogy a vállalkozási szerződések megadóztatása céljából milyen intézkedéseket kell a pénzügyi közegeknek fogantatosítani. Ezek az intézkedések a következők:

a) Haladéktalanul le kell tiltani végrehajtás útján az adók összegét azokban az esetekben, amikor még ilyen letiltásokat nem eszközölték.

b) Sürgősen közölni kell az adósokkal (megrendelőkkel) minden egyes vállalkozási szerződésre vonatkozóan, amelyekkel kapcsolatban a letiltásokat eszközlik, a folyó évre megállapított

adó összegét, a szerződés alapján történő minden egyes kifizetendő részletre vonatkozóan azt az arányt, amely szerint az adó visszatartandó. Az előbb említett körrendelet alapján részletezni kell, hogy minden egyes kifizetés alkalmával milyen összegű adót kötelesek visszatartani és befizetni. Más szóval, közölni kell a megrendelővel a legrészletesebben azokat a módokat és azokat az arányokat, amelyek szerint az adót visszatartani és befizetni kötelesek.

Ugyanebben a közleményben fel kell tüntetni a szükséges adatokat a múltban esedékes és a jelenleg esedékesé vált letiltott adókra vonatkozóan is, amennyiben nem a folyamatban lévő vállalkozási szerződésekkel kapcsolatos adókról van szó, hanem a letiltás más adó fejében történt.

Egyidejűleg úgy a követő, mint a behajtó pénzügyigazgatóságok (pénzügyigazgatóságok, kerületi adóhivatalok és adóbehajtó hatóságok) a fél kérelmére haladéktalanul bizonyítványt kötelesek kiállítani a köz- és magánmunkavállalkozók számára, amely pontosan meghatározza azt a módot, amely szerint saját adós megrendelőjük, akiknél a letiltást eszközölték, miképpen kötelesek visszatartani és befizetni az adót, úgy a folyamatban lévő munkavállalkozási szerződésekkel, mint esetleg másféle adók és taxák fejében történő letiltásoknál.

A fenti rendelkezéseket haladéktalanul végrehajtani kell, egyrészt azért, hogy az adók rendszeres behajtása biztosítható legyen, másrészt pedig azért, hogy tisztázni lehessen a vállalkozók helyzetét és ne forduljon elő olyan eset, hogy a harmadik személy adós nem tudja meg azt, milyen arányban köteles a vállalkozási összegből az adót visszatartani?

Az adómegállapító szervek kötelesek a legnagyobb figyelemmel arra törekedni, hogy a legkorábbi időn belül megadózassák a folyó év folyamán kötött szerződéseket abból a célból, hogy a vállalkozók minél előbb tudomást szerezzenek kincstári terheikről és a kincstárral szemben teljesen tiszta helyzetbe kerülhessenek.

REVANS.

— Nem szegelled magad! Harmadszor kérlek, add meg a pénzem!

— Na és én nem haragor lártam, amíg addig!

Tizórás munkaidő a hadfelszerelési üzemekben

A hadfelszerelési iparban szükségessé vált munkaidőnek a megengedett rendes munkaidőn túl órákra kiterjesztése tárgyában a munkaminisztériumban Stavri Cunesco miniszteri vezértilkár elnökletével tanácskozás volt. Az elnök önszefoglalta az előző ülésen elhangzottakat és kérte a jelenlévőket, hogy ugyanazzal a megértéssel mint eddig, tegyék meg javaslataikat, egyenlő figyelemmel a nemzetvédelem és a szociális méltányosság érdekeire.

Lozser Iomitiu és Duflu ezuttal is fenntartották azt a kívánságot, hogy a túlórákért a törvényben előírt 25% felárat ne kelljen fizetni a rendes 8 óra helyett 10 órás munkaidőig és csak az ezt meghaladó munkaórákért járjon felár.

Demetrescu a kikötői munkák természeténél fogva azt kívánja, hogy ezeknél ne csak a törvény alapján tervezett 8 havi időre engedjék meg a munkaidő meghosszabbítását; a túlórákért azonban adassék meg a törvényben előírt felár.

Niculescu-Rits kettéválasztaná a kérdést és azt kívánja, hogy határozzon a kormány egyelőre a munkaidő felemelésének megengedése tárgyában, a fennálló kérdéseket rendezzék ezután.

Mehinescu ezredes a túlórák engedélyezése mellett van, de a pótdíjakat meg kell értük adni a fennálló törvénynek megfelelően.

A nagyvezérkart képviselő Mălinescu őrnagy az álláspontot képviselte, hogy a nemzetvédelem érdekében dolgozó vállalatok részére engedélyezzék a munkaidő meghosszabbítását, a nemzetgazdaság általános érdekében dolgozó vállalatoknál ellenben esetről-esetre bíraltassék el, hogy szükséges-e közérdekből az emelés és milyen mértékben? A díjazást illetően a fennálló törvény teljes fenntartását tartja helyesnek.

Az elnök Stavri Cunesco összefoglalta az elhangzottakat, köszönetet mondott a minden irányból megértő szellemű hozzászólásokért; Rădu miisztár elé terjesztli a gyűlés teljes anyagát és ő ezek mérlegelése alapján teszi meg a javaslatot a minisztertanácsnak.

INDOKOLT SIETÉS.

Móricza délután otthon a leckéjét tanulja. Könyvvel a kezében szögöl fel és le a szobában. Az apa megkérdezi tőle:

- Móricza, mit tanulsz te?
- Földrajzot.
- És miért szaladsz közben?
- Hogy az események túl ne szögöljenek!

Harmincnyolc cikk árát szabályozták a hatóságok

A nemzetgazdasági minisztérium a Hivatalos Lapban rendeletet közöl, amelyben felsorolja a spekuláció-törvénnyel kapcsolatban a közszükségleti cikkeket, vagyis azokat az árukat, amelyekre nézve az új spekuláció-törvény kiterjed és amelyeknek árát maximálni lehet. Összesen 38-féle áru van felsorolva a jegyzékben, ezek a következők: állati zsiradék, élő- és vágott házi szárnyas állat, tojás, tejtermékek és sajtok, turók, friss vaj, konzervált hal, vagy halból készült preparátum, belföldi vagy importált friss vagy konzervált zöldség, főzelék és gyümölcs, buza, rozs és kukorica liszt, kenyér, lisztes tészta. Belföldi vagy importált főző növényolaj, só, rizs, maszlina, kávé és pótkávé, tea, cukor, főzőcsokoládé, ásványvíz és szénsavas víz, ecet, jég, fűtőanyagok, tűzifa, mangál és háztartási brikett, lámpa-petróleum, denaturált szesz, szappan, gyertya, mész, lámpaüveg, mosószóda, fehér és kék keményítő, zsiradék, paraszt pamutfonal, bárányszőr sapka és süveg, vasból készült üst. Megjegyezzük, hogy ez még csak az első jegyzék, amelyet valószínűleg újabb listák fognak követni, habár a minisztériumnak az a kifejezett álláspontja, hogy a lehető legkisebb számú árucikkek árát maximálják.

LEHETETLEN KIVÁNSÁG.

A kis Jancsi gyerek beteg lett. A doktor bácsi vizsgálja.

- No, fiacskám, nyujtsd csak ki a nyelvedet!
- Jobban nyujtsd ki. Még jobban, ne sajnálj!
- Jobban nem lehet doktor-bácsi kérem...
- Hátul oda van növel!

Hogy értendő a „nap” kifejezés a munkások és tisztviselők évi szabadságolásánál

Írta: KELE SÁNDOR dr.

Közismertek az érdekelt munkaadók között a törvény előírásai a munkásoknak és tisztviselőknek adandó évi szabadságidő ügyében. A munkaadó eszerint köteles évente munkásának, aki megszakítás nélkül egy évig volt alkalmazásban nála, hét napi szabadságot adni. Ilyen tartamu szabadságidő illeti a munkást, ha a cégnél egytől-három mévet töltött el. Ha szolgálati ideje háromtól-öt évig terjed, tíz nap, öt és tíz év között 14 nap, míg ezen az időn túl minden további évre még egy nap jár a munkásnak, azzal a megszorítással, hogy évi szabadságidejének tartama a harminc napot nem haladhatja meg. Szabadságidő alatt a munkásnak meg kell kapnia teljes fizetését.

Ugyanez a szabály érvényes a tisztviselők-re is azzal a különbséggel, hogy szabadságidejük hosszabb. Egy és három év között tíz nap, három és öt év között tizenegy, öt és tíz év között 21 nap jár a tisztviselőnek. Ezen idő után pedig minden év után egy-egy nap, de az évi szabadságidő a tisztviselőnél sem haladhatja meg a 30 napot.

A fenti előírásokat ezuttal azért közöltük ismételtén, mert szükségesnek tartjuk, hogy olvasóink minél többször áttanulmányozhassák az adatokat és fejből tudják, mennyi a tisztviselőnek és munkásoknak járó évi szabadságidő. Ennek a cikknek a tárgya azonban nem ez, hanem az a kérdés, mi értendő a kifejezés alatt:

„a munkaadó hét napot szabadságot ad”.

Hogyan értelmezhető a munkanapok és a közbeeső törvényes szünnapok tekintetében a törvény által előírt szabadságidő tartama?

A törvény szövege „nap”-ról és nem „munkanap”-ról beszél. A munkaadó tehát, aki alkalmazottjának szabadságot ad, nem köteles a szabadságidő folyamára eső vasárnapokat és ünnempapokat a szabadságidőből leszámitani, mert ezek a munkaszüneti napok beszámítanak a szabadságba. Ha tehát a munkásnak hét napi szabadság jár és szabadságát hétfőn kezdi, a következő hétfőn ismét munkába kell állania, mert szabadságidejének utolsó napja a vasárnap. Az a körülmény, hogy a kérdéses vasárnap mint munkaszünet akkor is megillette volna a munkást, hogyha az elmúlt hetet nem töltötte volna szabadságon, jelen esetben nem számít, mert a törvénynek az a tendenciája, hogy az előírt szabadságidőt erőszakszerűen helyreállítása érdekében egyváltig pihenéssel töltesse el a munkás és ebben a tekintetben teljesen mindegy, hogy

a szabadságidő folyamán eltelt napok mindenike munkanap-e, vagy akad közöttük egy-két ünnepnap is.

A fenti körülmény nem mindig a munkaadónak kedvez, mert akad olyan eset is, amikor a munkás előnyét szolgálja. A munkaadó ugyanis a szabadságidő egész tartamára köteles fizetni a szabadságolt munkást, tehát a szabadságidő tartamába eső ünnepnapokra is.

A fenti értelmezés természetesen csak a munkaügyi törvényben előírt évenkénti pihenési szabadságra vonatkozik. Olyan esetben, amikor a munkaadó más címen ad az alkalmazottjának szabadságot, természetesen csak a tényleges munkanapok képezhetik a munkabérrel kapcsolatos petraktáció tárgyát.

Mint említettük, a munkaügyi törvény szerint a munkásnak, illetve tisztviselőnek folytatatosan adandó ki az évi szabadság. Ha részletként is ki lehetne venni ezt a szabadságidőt, az üdülési cél nem volna elérhető. Abban az esetben azonban, hogyha az alkalmazott kifejezetten részletekben kéri a neki járó szabadságot és azt akkor veszi ki, amikor a munkaadó a szabadságolási rendet már kijelölte, akkor az így is kiadható. Nem adható ki azonban a szabadság a karácsonyi, husvéti és pünkösdi ünnepnapokon, amikor az üzem különben is szünetel.

Nem tehető ez meg abban az esetben sem, hogyha a szabadságidő ezen ünnepnapjait a munkaadó különben is megfizeti. A szabadságolás ugyanis olyan időben eszközölendő, amikor a szabadságolás ideje szokásos. Munkaszüneti napokra kiadott szabadságolás nem pihenést, hanem a törvény kijátszásának látszatát jelent, mert a szabadságolási időt a törvényhozó lehetőleg a nyári időnyre szándékolja adni, amikor a pihenésnek és az üdülésnek nemcsak fizikai, hanem a természetben adott feltételei is megvannak.

Előfordulhatnak olyan esetek is, amikor a munkás vagy tisztviselő szabadságideje, illetve szabadságidőhöz való jogosultsága nem a rendes szabadságolási évad tartama alatt válik esedékessé. A szabadság így is kiadható, de azzal a tendenciával, hogy az a pihenést szolgálhassa. Azok a szabályok tehát, amelyeket az évi pihenési szabadságidővel kapcsolatban fentebb elmondottunk, valamennyi pihenési szabadság esetében érvényes, tehát akkor is, hogyha az alkalmazott nem nyáron, hanem télen vette ki évi pihenési szabadságát.

NEM BAJ.

Csemegéné elmegy a házasságközvetítőhöz, hogy a lányának férjet szerezzen. De kiköti, hogy diplomás ember legyen.

— Ajánlhatok egy ügyvédet, — mondja a házasságközvetítő.

— És milyen ember? — kérdi Csemegéné.

— Oh, kérem, kitűnő ember, csinos, jó családból való s emellett pompás ügyvéd. Azt mondják, elsőrangú szónok.

— Nem baj, hadd mondják, — jegyzi meg Csemegéné — majd én leszoktatom.

Nem szabad eladni a gázálarcot.

A légügyi és tengerészeti minisztérium arról értesült, hogy állami intézmények és magánvállalatok személyzete, amely a törvény értelmében gázálarcot vásárolt, kezdi magasabb áron eladni gázálarcait. A minisztérium felhívja az intézmények és vállalatok légvédelmi főnökeinek figyelmét arra, hogy a vonatkozó törvények intézkedései értelmében felelősek az intézmények, illetve vállalatok légvédelmi anyagaért. A minisztérium szervei ellenőrző körútra indultak és ahol azt tapasztalják, hogy az intézmények, illetve vállalatok személyzete eladta gázálarcát, a törvény értelmében megindítják az eljárást úgy az áruba-bocsátók, mint az illető intézmények és vállalatok igazgatói, illetve légvédelmi főnökei ellen.

Zárólták az összes marhabőröket.

A nemzetgazdasági minisztériumot felhatalmazták arra, hogy a hadsereg szükséglete számára zárlat alá vegye a 16 kg.-nál súlyosabb szarvasmarha nyersbőrök egész mennyiségét. Ezt a rendelkezést alkalmazni fogják az összes e kategóriákba tartozó árukra, amelyek a mézárások, üzletek és nyersbőr lerakatok birtokában vannak. Kivételnek az intézkedés alól azok a bőrök, amelyek az „Oficiul de aprovizionare cu materii prime” raktáraiban vannak, mert ezek a raktárak a hadseregszállítókat látják el. A nemzetvédelmi minisztérium számára lefoglalt bőröket a minisztérium rendelkezésére bocsátják és azokat csakis a minisztérium előzetes engedélyével lehet eladni. A bőrök árát a gyárak fizetik ki, amelyek számára a bőröket elszállítják és pedig kgr.-ként 45 leles árban a fehér bőrnél és 47 leles árban a vörös bőrnél.

ELSHETTE.

Cubákék színházba készülnek. Mikor már a kánpuban vannak, Cubákné ránéz a férjére és azt mondja neki:

- Csupa szőr a pofád, miért nem borotválkozol meg?
- Én borotválkoztam — mondja Cubák.
- Mikor?
- Amikor elkezdél öltözködni.

Megszűnt a kompenzációs árucseré

Október elsejétől az új külkereskedelmi rendszer életbelépett. Az export-devizáknak csak 55 százaléka juthat külföldi bevásárlásokra. A külkereskedelmi hivatal engedélyezhet minden külföldi fizetést

A hivatalos lap vasárnapi száma közli az új külkereskedelmi szabályokat megállapító rendelet-törvényt, amely egészen átszervezi úgy az áru kivitel, mint a behozatalt és az ezekkel kapcsolatos devizák kérdéseit.

Leglényegesebb átalakítás, hogy szeptember 16-tól kezdve megszűnt minden kompenzációs kivitel és behozatal és hogy semmiféle külföldi fizetési eszköz nem igényelhető október 1-től kezdve sem kereskedelmi, sem magán célokra csak is a külkereskedelmi hivattaltól (Oficiul Schimburilor), amely a Nemzetgazdasági Minisztérium mellett működik és a Doamnei uccán van elhelyezve.

A KIVITEL SZABÁLYOZÁSA.

1939. október 1-től csak a külkereskedelmi hivattaltól előzetesen szerzett engedély alapján lehet árut külföldre szállítani. A minisztertanács külön jegyzékben megfogja állapítani azokat az árukategóriákat, amelyek kivitelére

a helyi árelenőrző bizottságok fognak engedélyt adni

és ezen engedélyek másolatát a külkereskedelmi hivattalnak naponta beküldeni.

Az engedélyek keltüktől egy hónapig érvényesek, ezt az időhatárt azonban a nemzetgazdasági miniszter általános végzésével megváltoztathatja. Az engedélyek szigorúan személyre szólók és semmiféle formában, semmi indokból nem ruházható másra. A kivitelre vonatkozó megállapításokat előzetesen jóvá kell hagyatni a külkereskedelmi hivattal, ha ezek 5 millió leinél nagyobb értékre vonatkoznak. Ilyen jóváhagyás hiányában a szerződésnek semmiféle kikötési büntetés alá is esnek. Ezek a büntetések a külkereskedelmi ügyek összes ágaira nézve az export-import jog időleges, vagy végleges visszavonásában, a vállalatnak az állam, vagy az állam által ellenőrzött intézmények által nyújtott kedvezmények megvonásában és a szállítási szerződés előzetes jóváhagyatásának elmulasztása esetén az áru elkobozásában állanak. A büntetést a nemzetgazdasági miniszter végzéssel szabja ki. Határozata azonnal jogerős és végrehajtható, s ez ellen csak is recursnak van helye az illetékes táblához.

Olyan kivitelnél, amely nem kereskedelmi célokra történik és nem kereskedelmi jellegű, a külkereskedelmi hivatal megengedheti, hogy az áruért járó devizákat ne kelljen beszolgáltatni.

AZ ÚJ BEHOZATALI RENDSZER.

1939. október 1-től csak a külkereskedelmi hivatal engedélye alapján lehet behozatalt eszközölni. Ezt az engedélyt olyan árukra, amelyek eddig nem estek behozatali engedély alá, a helyi árelenőrző bizottságok engedélyezik és naponta beküldik az engedélyek másolatát a külkereskedelmi hivattalnak. A minisztertanács más áru kategóriákra is kiterjeszti a helyi bizottságok jogkörét.

A behozatali engedélyek keltüktől 3 hónapig érvényesek, a nemzetgazdasági miniszter azonban általános végzéssel más időhatárt is állapíthat meg.

Az engedélyek szigorúan egyénre szólók

és semmiféle formában és indokból nem ruházható másra és nem értékesíthető, mert mindez kikötés és a fentebb már ismertetett büntetések alá esik.

Import-engedélyt csak azok kaphatnak, akik a behozott árut saját ipari üzemükben használják fel, vagy mint kereskedők nagybani, vagy detail eladásában értékesítik. Magánosok részére akkor, ha a behozott árut kizárólag magánhasználatra fordítja az illető.

A külkereskedelmi hivatal devizákra való jog nélkül is adhat behozatali engedélyt, amely esetben követelheti a kérvényezőtől annak igazolását, hogyan fogja a fizetést teljesíteni.

A behozatali engedélyeket a külkereskedelmi hivatal a számításhoz vett összehozatal mennyisége alapján tekintettel a számbajövő külföldi országokat, évnegyedenként adja ki figyelemmel arra, hogy

az egyes országoknál milyen fizetési eszközök állanak rendelkezésre

és tekintettel a nemzeti gazdaság általános követelményeire, valamint a fennálló kereskedelmi és fizetési megállapodások rendelkezéseire.

A kivitelből rendelkezésre álló összegek elosztásánál 45% az állam külföldi fizetéseire, tehát az államadóságot, állami felszerelések, a külföldi diplomáciai szolgálat és egyéb állami fizetések céljai-

ra fordítatik; 30% nyersanyagok fedezésére, 25% a termelő eszközök fejlesztésére, a belső fogyasztásnak, magán pénzügyi transfernek, tanulmányoknak turisztikának, stb., a céljaira szolgál. Az esetleges feleslegek az utánuk következő csoport javára használható fel.

Az egyes országok részére jutó fedezetből elsősorban az állami rendelkezések, azután a nyersanyagok, azután a gyártási segédanyagok, a félgyártmányok, pótdarabok, gépek és készülékek, berendezések, nélkülözhetetlen fogyasztási cikkek és végső sorban a közömbös fogyasztási cikkek kerülnek engedélyezésre.

NEM KERESKEDELMI JELLEGŰ KÜLFÖLDI FIZETÉSEK.

1939. október 1-től csak a külkereskedelmi hivatal adhat engedélyt külföldi fizetésekre és pedig külföldi pénzügyi kötelezettségekre, engedélyek és szabadalmak fizetésére, viszontbiztosításra, egészségügyi, tanulmányi és turisztikai célokra. Az engedélyek feltüntetik a kérvényező nevét és címét, a fizetési hely nevét és címét, a fizetés célját, módját, a pénznemet és az országot, ahol teljesítendő. A fizetési engedélyek keltüktől 15 napig érvényesek csak, szigorúan egyénre szólók és semmiféle formában és indokból nem ruházhatók át kikötési büntetés terhe alatt.

SZÁMLÁK CSAK DEVIZÁKBAN ÁLLITHATÓK KI.

A kivitelre szánt áru csak devizákban számlázható. A minisztertanács elrendelheti a leiben való számlázást.

A kivitelből bármilyen áru alapján keletkezett devizák 30 százaléka negociabilis devizákkal bíró országoknál a Banca Nationala részére a hivatalos árfolyamon 38 százalék felárral engedendők át és a pénzügyminisztérium számlájára lesznek beszedve külön megbízás alapján. A többi 70 százalék az exportörök szabad rendelkezésére marad az erre korlátozatlan hitellel jogosított bankok útján, a jelen törvényben meghatározott célokra leendő felhasználás végett. A 30 százalék kizárólag az állam és a Banca Nationala szükségleteire szolgál.

Az exportöröket illető 70 százalék minden fajta külföldi tartozásaik kiegyenlítésére szolgál, a melyekre a külkereskedelmi hivattaltól előzetesen deviza vételi engedélyt kaptak, tehát engedélyezett importjaik fizetésére, vagy egyéb természetű engedélyezett transzfer kötelezettségeik rendezésére. Az

esetleges készpénz értékeket az engedélyezett bankok útján kell értékesíteni a fentebb meghatározott célok javára. Az engedélyezett bankok ezt a 70 százalékot az exportörök javára legkésőbb 15 nap alatt az államot illető 30 százalék engedélyezésétől számítva a tőzsdén értékesítik. Ezt a határidőt minisztertanácsi határozat esetleg megváltoztathatja. Azokat a

devizákat, amelyek a kiszabott határidőn belül nem nyertek értékesítést, a Banca Nationala 38 százalék felárral hivatalos árfolyamon átveheti.

A tőzsdei értékesítés módzatait a nemzetgazdasági miniszter fogja meghatározni. A készpénz értékeket, amelyeknek megszabott árfolyama van, a Nemzeti Bank veszi át.

A törvényhez egy jegyzék van csatolva nehezen exportálható árukról, leginkább hus, zsír, konzerv, gyümölcs, gyógynövények, szeszes italok, agyag- és üveg cikkek, vas háztartási edények, buktorok, szén és ásványvizetek, amelyek deviza ellenértéke egészen az exportörök szabad rendelkezésére marad külföldi fizetések eszközzésére.

A külkereskedelmi hivatal megengedheti az exportöröknek, hogy eladási lerakat formájában a számolásra tarthassák árujuk egy részét, ami azonban nem lehet több annál, amit 6 heti idő alatt rendszertint kiszállított. Azt is megengedheti a külkereskedelmi hivatal, hogy az exportból származott devizák külföldi költségeikre és anyagbehozatalra egy maximálisan korlátozott összeget visszatartasson az exportör, ez azonban nem lehet több havi 10 százaléknál és egész év alatt sem haladhatja meg az évi export 10 százalékát.

Az új törvény fenntartja az összes eddigi behozatali és kiviteli taxákat. Ezen felül

október 1-től új három ezrelékes értéktakszót hoz be minden kivitel, behozatali és fizetési engedély értéke után,

amit a külkereskedelmi hivatal, vagy a helyi árelenőrző bizottságok kiállítanak.

MEGSZÜNTETT KEDVEZMÉNYEK.

1939. szeptember 17-től kezdve semisek az összes kompenzációs engedélyek, tehát az A. és B. jegyzékre vonatkozóak is.

Ugyanezen naptól semisek a gépkocsi szerelő üzemek részére különböző minisztertanácsi határozatokban engedélyezett kedvezmények és semisek a traktorok és mezőgazdasági gépeket szerelő üzemek többrendbeli minisztertanácsi határozatban engedélyezett kedvezményei.

A szeptember 16-ig lebonyolított kompenzációs szállítások és ezekkel kapcsolatos behozatok 1940. március 31-ig még a kompenzációs szabályok szerint lesznek kezelve. Ezen határidő után a fel nem használt devizák a törvény értelmében a Banca Nationalát illetik. Az 1939. szeptember 17 és október 1 között lebonyolított kivitelek eredő devizák az új törvény szabályai szerint kezelendők.

Nem tartják be a postatarifát a temesvári postán

A temesvári postahivatal az utóbbi időben kézbesítetlenül küldött vissza olyan levelezőlapokat, amelyeken nagykereskedők nyomtatott szöveggel vevőknek tudtára adták, hogy utazók a közeli napokban meg fogják őket látogatni.

Az ilyen nyomtatványokon a jelzett látogatás ideje nem volt feltüntetve, a posta mégis arra az alaponra helyezkedett, hogy ezeknek az értesítő levelezőlapoknak 1 lei 50 bani nyomtatványbélyeggel való felülbélyegzése elégtelen, mert 3 lei portóval kellene azokat ellátni.

A temesi kereskedelmi testületnek közbenjárására a temesvári postaigazgatóság azzal a ma-

gyarázattal szolgált ebben az ügyben, hogy abban az esetben, ha az ilyen értesítő nyomtatványokon a román szöveg mellett fordul elő valamely kisebbségi nyelvnek használata, akkor a bélyegköltés 1 lei 50 bani.

Ha azonban az ilyen értesítő levelezőlapok csak kisebbségi nyelven íratnak, úgy a portóköltés 3 leit tesz ki.

Érthetetlen ez a rendelkezés, amelynek semmiféle törvényes alapja nincsen. Eppen az utóbbi napokban jelent meg olyan rendelet, amelynek értelmében a nem románnyelvű táviratok után nem szabad pótdíjat fizettetni.

MELTANYOSSAG.

Egy vendég rostélyost rendel a vendéglőben. Eltelik öt perc, eltelik tíz perc, a rostélyost nem hozzák. A vendég erre magához inti a főpincért és dühösen rákiált:

— Hallja, micnoda eljárás ez, már husz perce várok arra a rostélyosra.

— Na és — feleli indignálódva a főpincér — az a rostélyos viszont már egy hete vár uraságodra.

TALALÉKONY MENYECSEKE.

Tip azt mondja Topnak:

— Feloságemnek van egy találmánya.

— Mi az?

— Nem csinál semmit és az asztal mégis tele lesz.

— Etellel?

— Dehogy. Porral.

Kormányintézkedés a törvénytelenül működő szakmai tömörülések ellen.

Annak ellenére, hogy az új céhek legnagyobb részének jogi személyiségét a kormány már elismerte és a törvény szerint egy és ugyanazon szakma tagjai egy széktartóság területén több cégbe nem tömörülhetnek, a belügyminisztérium értesülése szerint egyes vidékeken még mindig léteznek olyan szakmai alakulatok, amelyek törvénytelenül működnek és eszmeterjesztést fejtenek ki az elismert céhek ellen. Erre való tekintettel a minisztérium utasította az illetékes hatóságokat, hogy haladéktalanul alkalmazzák meg ezeknek az alakulatoknak működését, amelyeknek végeredményben nincs más céljuk, mint a törvényes céhek munkájának le-
reaztázása.

Magánházak falán a tulajdonosok sem hirdet- hetnek illetékmentesen

Fehér István kolozsvári háztulajdonos és szücs-
mester, valamint az Azuga-sörgyár Kolozsvár vá-
ros hirdetési szabályrendeletét támadták meg ke-
resettel, amely úgy rendelkezik, hogy magánházak
falára kifüggesztett kereskedelmi természetű hir-
detések is illeték alá esnek, még abban az esetben
is, ha a hirdetéseket az illető háztulajdonosok füg-
gesztik ki. Fehér és az Azuga-gyár jogi képviselői
a tárgyaláson azzal érveltek, hogy a szabályrende-
letnek ez a rendelkezése alkotmányellenes, mert a
magántulajdont sérti meg, amennyiben tulajdona
felett mindenki önhatalmúlag rendelkezik. Ezzel
szemben Oprislu dr. városi ügyész és Mayer Sa-
bin, a hirdetési vállalat jogi képviselője azt vitat-
ták, hogy a magánházaknak uccára eső és az uccá-
ról is látható falai közterületet képezhetnek és
ezeken a területeken való hirdetés joga kizárólag a
várost, illetve a hirdetési koncesszió bérletét illeti
meg. A közigazgatási tábla, a városi ügyész, illet-
ve a hirdetési iroda jogi képviselőjének álláspon-
tját fogadta el és a beadott keresetet visszautasi-
totta, ami azt jelenti, hogy magánházaknak köz-
területen lévő javaira a házak tulajdonosai sem
függeszthetnek ki üzleti természetű hirdetéseket.

HONVÁGY.

Döcög és Pöcög koncerten vannak. Kijön egy
horosabb énekes és elkezd franciául énekelni. Mi-
kor már egy félóráig énekelt, Döcög ráéz Pöcög-
re, aki rettenetesen zokog.

— Mi az, — kérde tőle — úgy meghatott az
éneke?

— Nem, — feleli Pöcög — csak elfogott a
honvágy.

— Hogyan, hát te Franciaországban születél?

— Dehogy. Szeretnék már otthon lenni.

Adótörvényt nem lehet analog esetre alkalmazni

A semmitőszék negyedik tagozata elé érdekes
ügy került. A bucurestii Fanto-gyár régi gépek al-
katrészeit értékesítette, amire a pénzügyigazgatóság
megtiltotta, hogy a gépalkatrészeket a gyár udva-
rából elvigyék, mielőtt a fogyasztási illetéket ki-
fizetnék. Igaz, hogy a törvény csak új gépalkat-
részeknek a gyárból való kivitelénél rendeli el a
fogyasztási illeték fizetését, de a pénzügyigazgatós-
ág analog alkalmazta a törvényszakaszt régi gépal-
katrészekre is. A Fanto-gyár közigazgatási kere-
settel támadta meg a rendelkezést az ítéletábránál.
A bíróság a pénzügyminiszter kifogására kimondot-
ta, hogy helyesen adatott be a kereset, mert az
árú elvitelének megtiltása közigazgatási végzés, a
mely keresettel megtámadható. Majd érdemben is
helyt adott a keresetnek és kimondotta, hogy egy
törvényszakaszt analógiákra alkalmazni nem lehet
és az szorosan hajtható végre. A minisztérium fel-
folyamodta a tábla végzését és ezügyben csütörtök-
ön dönt a semmitőszék.

VEGZETES TEVEDES.

Pity azt mondja a bálban Potynak:

— Nézd azt a szegény Melaniát, hogy szen-
ved.

— És miért szenved?

— Végzetes tévedés áldozata szegény.

— Hogy-hogy?

— Azt hitte, hogy harminckilences lábbal is
lehet harminchatos cipőt hordani.

A bérlők kötelesek bejelenteni azt is,
hogy hova költöztek.

A 3-as számú fisa kitöltése alkalmával a háztu-
lajdonosok, vagy főbérlők kötelesek a fisának azt
a rovatát is kitölteni, amely így szól: „data si lo-
cul unde s'a deplasat chiriasul”. Azok a bérlők,
akik megtagadják új címük közlését a tulajdonos-
sal, 3—10.000 leig terjedhető pénzbüntetéssel blin-
tetendők. Ugyanez a kötelezettség vonatkozik a
2-es számú fisa kitöltésére vonatkozólag is, ahol a
megjegyzések rovatába kell beírni, a lakó előbbi
lakhelyét.

AZONNALI FELMONDÁSI OK.

Arisztid elmeséli Agenornak a klubban, hogy a
szoptatódajkát, akat a felesége felfogadott a kis-
fia mellé, ma kidobta.

— És miért dobta ki?

— Mert azt hittük róla, hogy egy tiszteséges
bágy és kisűk, hogy már egy gyermeke is van neki.

Ipari képesítési okmány csak az állampolgárság igazolása esetén adható ki

A munkaügyi minisztérium nagyfontossá-
gu körrendeletet intézett 34.093—1939. szám
alatt a munkakamarákhoz. A rendelet utasítá-
sokat tartalmaz az ipari képesítési iratok, vagy-
is a munka- és mesterkönyvek kiadására vonat-
kozóan. A bevezetésben a rendelet a miniszté-
rium 78.853—1936. számú intézkedésére hivat-
kozik, amely azon lakosok képesítési iratainak
kiadásáról intézkedett, akiknek állampolgársági
helyzete nincsen tisztázva. Ennek a rendelkezés-
nek értelmében tudvalevőleg a képesítési irato-
kat kiadhatták a munkakamarák akkor is, ha
a kérvényezők az állampolgársági okmányt nem
tudják felmutatni, de állampolgársági jogosult-
ságukat más okmánnyal, például a katonai
könyvecskével igazolták.

A most érkezett rendelet hivatkozik arra,
hogy a fenti intézkedés kiadása óta az állampol-
gársági kérdés szabályozásával kapcsolatban
több törvény jelent meg. Ezek közé tartozik el-
sősorban az 1938. január 22-iki törvény, amely
az állampolgársági revízióról intézkedett. A múlt
év szeptemberében megjelent az állampolgársá-
gi névsorból törölt polgárok helyzetét szabályo-
zó törvény, december 3-án az idegen ellenőrzést
megszigorító törvény, ez év január 16-án pedig

a román állampolgárság megszerzéséről és el-
vesztéséről szóló törvény. Ezekre az új törvé-
nyekre való tekintettel a régi utasítások érvé-
nyüket veszítik.

Ezért a munkaügyi minisztérium most úgy
intézkedett, hogy az ipari képesítési iratok, vagy-
is a munka- és mesterkönyvek átvételkor a
csatolt területek nem zsidó lakói állampolgársá-
gukat csupán az állampolgársági bizonyítvány-
nyal igazolhatják, a zsidó polgárok pedig ezen
kívül az állampolgársági revíziót tanúsító ok-
mánnyal.

Ami az okiráltságbelieket, vagyis azokat
illeti, akik állampolgárságukat az okiráltságban
nyerték el, a nemzsidók állampolgárságukat a
78.853—1936. számú miniszteri rendeletben fel-
sorolt okmányokkal is igazolhatják, vagyis a
születési bizonyítvánnyal, iskolai bizonyítvány-
nyal, katonai könyvecskével, választói igazol-
vánnyal, olyan okmányokkal tehát, melyekből
az illető román állampolgársága kétségszövevény-
telenül kitűnik. Az okiráltságbeli zsidó polgárok
közül azok, akik opció révén kapták állampol-
gárságukat, a revíziós okmányt kell felmutas-
sák, a naturalizáltak pedig a Monitorul Oficial
azon számát, amelyben a naturalizálásról szóló
határozat megjelent.

Ujabb rendelet szerint

Kik tartoznak forgalmi adóregisztert vezetni

A pénzügyminiszter 1939. június 15-én
71.110 számú rendeletével szabályozta azt, hogy
kik tartoznak forgalmiadó regisztert vezetni.
Erre vonatkozólag most újabb rendelet jelent
meg, amely a következő rendelkezéseket tartal-
mazza:

A forgalmi adótörvény 1. szakaszának a)
pontjában körülírt azon műhelyek és gyárak, a
melyek csakis kiegészítő és javítási, stb. mun-
kákkal foglalkoznak, de nem termelnek maguk
kész árut, amely az unitar tarifa valamely téte-
le alá esnek, nem kötelesek vezetni a fenti ren-
deletben előírt iratokat és könyveket, hanem
csakis a forgalmi adó speciális regiszterét.

Ugyanigy mentesek a közhasználatu elek-
tromos erőt termelő és szolgáltató gyárak.
Mentesek úgy ezen iratok és könyvek, mint a
speciális regiszter vezetése alól is mindazok az
iparok, amelyek gyártmányaikért már a nyera-
anyag behozatalakor előre fizetik le a gyártmá-
nyokért járó forgalmi adót, — külön rendelkezé-
sek állanak azonban fenn a 446.204—1937. és
az ezt kiegészítő 272.905—1939. számú rende-
letek értelmében azokra a vállalatokra, amelyek
a nemzeti repülőalap részére szóló adót kötele-
sek fizetni.

A gyapju feldolgozó vállalatok, mint a gyap-
jufésülő, fonalglyártó, szőnyegszövő fonal és
általában mind a vállalatok, még ha egyébként

a törvény 9. szakaszának megfelelnek is (lásd
a 259.907. számú körrendeletet 1939. szeptem-
ber 16-ról) ideértve a szövő és nyomó gyárakat
is, kötelesek vezetni a speciál regisztert, ha nem
egész nyersanyag mennyiségeket importálják,
hanem részben a belföldön szerzik be.

Ezek a szokásos adatok mellett kötelesek a
speciális regiszterbe bevezetni a forgalmi bárca
számát is és az adóhivatal, amely ezt kiszolgál-
tatta, ellenőrizni köteles, hogy a gyárba, vagy
műhelybe vitt gyapju teljes mennyisége után
be van-e fizetve a forgalmi adó és a proporci-
onális taxa.

A többi vállalat, amelyek áruik forgalom-
báhozása alkalmával fizetik a forgalmi adót, ez-
után is az eddigi rendelkezéseket kötelesek be-
tartani és kötelesek az ellenőrző közegeknek a
rendelkezésére bocsátani az előírás szerint veze-
tett iratokat és könyveket.

Egy külön rendeletben arról intézkedett a
pénzügyminiszter, hogy a repülőbolyog nemzeti
alapját a luxus cikkek forgalmi adója mellett
megilleti 4 százalék, illetve 3 százalék, továbbá
a közönséges 6 százalék forgalmi adó mellett a
nemzetvédelmi alapra fizetendő 2 százalék adó-
kat külön-külön kimutatva vételezzék be az adó-
pénztárak és így könyveljék el, nem pedig össze-
sitett tételekben, ami által e különböző alapokat
szolgáló tételek összekeveredtek volt.

A birói ítéletben megállapított kamatra nem vonatkozik a kamattörvény

A kolozsvári ítéletábrla 32—1939. szám alatt
elvi jelentőségű döntést hozott a kamatkérdésben.
1928-ban a bíróság egy ítéletet hozott, amelyben az
adóst a tőke és 14 százalékos kamat megfizetésé-
ben marasztalták el. Az adós 1937-ben megjelent
a felperes ügyvédjénél, hogy kifizesse tartozását.
Az ügyvéd a késedelmi kamatot 1937-ig bezárólag
14 százalékos alapon számította fel. Az adós a
tőkét kifizette, azonban a kamat kiegyenlítését
megtagadta azzal az indoklással, hogy a kamat-
törvény értelmében nem köteles 14 százalékos fi-
zetni. Az ügyvéd nyolcszáz lei kamatkülönbözet
miatt végrehajtást vezetett az adós ellen, aki vég-

rehajtásmegszüntetési pert adott be a kamattörvényre hivatkozva. A kolozsvári járásbíróság
megszüntetési pert elutasította és kimondotta, hogy
a kamattörvény rendelkezései nem alkalmazandók
akkor, ha a kamat jogerős birói ítéletben van meg-
állapítva. Felbontás folytán az ügyben a törvényszék
ellentétes ítéletet hozott, amely szerint a ka-
mattörvényben megállapítottnál nagyobb kama-
tlyen esetben sem szedhető. Harmadfokon a ko-
lozsvári ítéletábrla a járásbíróság ítéletében foglalt
indokot fogadta el, mely szerint a birói ítéletben
megállapított kamatra nem vonatkozik a kamattörvény.

Mi írható le az évi adójövedelem kiszámításánál

Egyik galatiai vasipari vállalat legutóbbi adóki-vetése nál a fisco közegeli az adóalapozó csatolták az előző évekről áthozott nyereségegyenleget, az ügyvédeknek engedélyezett jutalékot, az illető évben fizetett adókat és az értékpapírlomány értékéből leírt árfolyamdífferenciát. Felfo-lyamodással (recurs) került az ügy a galatiai tábla második szektója elé, amely döntésére kimonda: 1. az előző évekről áthozott nyereségegyenleget nem számítható az adóalapozóhoz, mert az az előző években már adózott egyszer, 2. az olyan ügyvédeknek kifizetett jutalékok, amelyek önálló adófi-zetők, nem adókötelesek és így a jutalékot fizető vállalat nem volt köteles visszatartani a jutalék után járó adót, 3. csak az államot illető adók szá-míthatók hozzá az adóalapozóhoz, de additional adók nem, 4. az additional adók mindig az elemi adó után számíthatók és nem pedig a komplementárisul na-gyobbított összeg után, 5. az igazolt értékpapír ár-folyamvesztések adómentesen elszámolhatók a veszteség-nyereség számlán akkor is, ha az értékpapírok az illető vállalat tárcájában maradtak (78—1939. sz. Galatiai Ítéltábla).

POLITIKAI FELFOGÁS.

Manduláné könnyek között így szól az urához:
— Látod, Adolf, te engem azelőtt mindig ki-vághódnak nevezted, s most már nincs egy gyö-n-géd szavad se hozzám.

— Ez stimmel — vágja rá Mandula —, de mi-óh a királdmó nem stoppolja meg a zoknijaimat, nem foltozza ki az ingemet, nem tulpaltatja meg a ci-pőimet, elhatároztam, hogy inkább köztársaságban élek.

Számozni kell a számlákat.

A nemzeti repülőalap bélyegigazgatósága kö-zölte a vámhivatalokkal, hogy a kereskedők a bé-lyegtörvény 27. szakaszának utolsó bekezdése alap-ján kötelesek számlájukat számozni. A számozás az év első napjától az utolsó napig terjed időrendi sorrendben. Ha tehát — mondja az átirat — a vám-hivatalokhoz számozatlan számlát adnak be, úgy azt a pénzügyigazgatóság elé kell terjeszteni, hogy a bélyegtörvény 75. szakasza alapján kihágási jegy-zkönyvet vegyenek fel.

NAGYIGÉNYŰ VENDEG.

— Pincér, szeretnék valami könnyűt enni.
— Talán egy bacsimájt csirke.
— A csirkét nem szeretem.
— Akkor talán egy borjúszeletet.
— Azt már tegnap ettem.
— Akkor talán két lágy tojást.
— Nem, nem, valami könnyűt.
— Tudja mit, uraságod, forogk önnek két le-gyet.

Nehéz éjszaka

Irta: TÜRÖK SANDOR.

Bili Rókus elindult utjára. Ő ilyenkor kezd, mikor más végzi. Mert éjszakai bakterség az ő hi-vatala s abból áll, hogy a fatelepet kerületi napkel-téig, ami elég hosszú idő, már ilyenkor késő ósz-szel, inkább telbe fordulón. Estefelé szabályosan je-lentkezik Guráti urnál, vagyis beállítanak a kis bó-déba, az irodába, ketten, a Mozsárral. Ez ugyan inkább tehénnek való név. Mozsár aféle puliba ol-tott kuvasz lévén, mindenre inkább formádjik, mint tehére, de hát így hívják. Megállanak ketten Gurá-ti ur előtt és Bili Rókus azt mondja:

— Jóestét kívánok, itt volnánk.
— Jójó, — azt mondja Guráti ur, mert ő min-dig siet.

Akkor Rókus leül a sarokba, a szalmahátu székre, — Mozsár eléje — s várnak, míg Guráti ur végez. Ha kész, akkor bezárja a bódét, kézre veszi a biciklit, s elindul a kapu felé, ő megy el utolsónak. Rókus ekkor már megrázza a lakatot, hogy jól tart-e? Mozsár nézi s a kapuig kísérik Guráti urat, aki ott felül és azt mondja:

— Hát csak vigyázni.
Mire Rókus:

— Semmi hiba nem lesz kérem.

Mozsár kutya léteire nem szólt semmit csak ér-telmesen néz rájuk: Rókus jó éjszakát mond, Gu-ráti vissza s azzal elkarikázik a város felé. Ők ket-ten utánanéznak, amíg eltűnik a töltésnél a hajlás-ban s akkor aztán maguk maradnak a négyszegle-tes telepen a deszkarakások és ölfák utvesztőjében. Bili Rókus, meg Mozsár.

Megkezdik a kerülést. Szépen, tempósan, ran-got tartva mennek egymás mellett, jobbról az öreg, balról a kutya. Előbb a külső deszkauccsát járják végig, aztán befeljük a területnek s így, egyvő, meg még

Adóköteles jövedelmet képez-e az alkalmazottnak szabadságmegváltás címén kifizetett kártalanítás?

Az alkalmazottak szabadság idejének meg-váltásával kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy az ily címen kifizetett összegek fizetési adó alá esnek-e vagy sem.

A munkatörvény 49. szakasza megállapít-ja, az alkalmazottnak járó szabadság idejét azzal, hogy ezen szabadság tartama alatt az utol-só 3 hónapban élvezett fizetésük s bármely ci-men élvezett járulékaik átlagának megfelelő ré-szére van igényük.

Amennyiben a munkaadó, indokolt esetben, ezen szabadságot az alkalmazottnak engedélyez-ni nem tudná, úgy a fenti illetményt kétszere-sen mint kártérítést tartozik fizetni.

A törvény nem elég világos fogalmazásánál fogva még vitás és sokszor foglalkoztatja a bi-róságokat, hogy a kétszeres kártérítés az előző fejezetben írt illetménnyel együtt vagy ezenki-vül külön értendő-e. Ez a kérdés azonban nem tartozik jelen fejtegetéseink keretébe.

Adóügyi szempontból az a kérdés merül fel, hogy a kártérítés fizetési adó alá esik-e, vagy sem.

A fizetések után járó adó alapját a folyta-tólagos szolgálat teljesítéséért járó illetmények képezik, már pedig nem lehet fizetésnek minősi-teni azt az összeget, melyet a munkaadó a sza-badság elmaradásáért, a fizetésen felül, alkalmazottnak kártérítés címén fizet. Alátámaszt-ja ezen álláspontunkat két Közp. Pénzügyi Bi-zottsági döntvény (M. Of. 55—932.), melyek megállapítják, hogy az alkalmazott elbocsátása alkalmával, felmondási idejére járó fizetést meg-haladólag eszközölt minden további kifizetés kártérítésnek tekintendő és mint ilyen, adó alá nem vonható. Habár ezen döntvények nem von-atkoznak szabadság megváltási összegekre, mégis elvileg megállapíthatjuk, hogy az alkalmazottnak adott kártérítés adó alá nem vonható.

Megkezdtek a negyedik negyed importkérvényeinek beiktatását

A nemzetgazdasági minisztériumban tegnap értekezlet volt, amelyen azon áruk importálásával foglalkoztak, amelyek már az október elsejei tör-vény életbelépte előtt transzfervizumot kaptak. A Külkereskedelmi Hivatal megkezdte az importkér-vények beszedését.

A gabonaexportőrök értekezletre ültek össze,

hogy az új kiviteli rendszert megbeszéljék, úgy ha-tároztak, hogy minden exportcég irásban teszi meg észrevételét és azokat egységes emlékiratban fog-lalják. Az értekezlet elhatározta, hogy sürgős fel-világosítást kér a minisztériumtól, hogy az október 9-ig történt meghosszabbítás vonatkozik-e az ezen időpontig megkötendő ügyletekre, avagy az addig ténylegesen végbement behozatalra.

A bekebelezett adósság fizetett kamatát levonják az ingatlan jövedelméből

Höger Józsefné erzsébetvárosi lakosnő a csa-nádegyházmegyei alapítványi pénztárból ingatlaná-ra 80.000 lei kölcsönt vett fel. A kölcsön után a tör-lestésen kívül 1938 április 1-től 1939 március 31-ig terjedő pénzügyi esztendőben 6.375 lei kamatot fi-zetett. Az 1939 április 1-én kezdődő pénzügyi esztendőre kérte a fennálló törvények alapján, hogy a fizetett kamatot az ingatlan jövedelméből levo-násba hozzák. A pénzügyigazgatóság azonban ezt a kérelmet elutasította azzal a megokolással, hogy az alapítványi pénztár nem igazolta a tőkekamatadó

megfizetését. Höger Józsefné a törvényszékhez fel-bevezett, ahol ügyét Deleanu törvényszéki főelnök elnöklété alatt tárgyalták. Fekete József dr. ügy-véd Höger Józsefné képviselőjében kifejtette, hogy az alapítványi pénztár nyilvános számadásra köte-lezett intézmény és így nem köteles a tőkekamat-adó fizetését külön igazolni, hanem elegendő, ha a Högerné által a múlt évben fizetett kamatot iga-zolja. A törvényszék az érvelést elfogadta és utasi-totta a pénzügyigazgatóságot, hogy a fizetett ka-matot hozza az ingatlan jövedelméből levonásba.

egyszer vissza s akkor egy szusszanásnyira befor-dulnak a bódé előtt. Ott Rókus leül a padra. Mozsár a lábához. Nézik akkor a csillagokat, a holdat, a felhőket, hallgatják a szelet, mikor, mi van. Vala-mi mindig akad, egy ilyen éjszakában, ha egyéb nem, hát nagy vastag sötétség. S van, akinek a csendes sötétség többlet mond, mint másnak a lár-más napvilág. Bili Rókus emilyen elmélkedésre haj-lamos ember. Különben is a vénség már elővette na-gyon, öregemberhez pedig különösen pászol ez a mesterség, mert aludni úgy sem igen tud s éjszaka jobban fog az ember agya a dolgok megértésére.

Hát így ma is. Utra eresztették Guráti urat, elindultak. Nehéz szívvel Bili Rókus, mert hiába na!... furcsa dolgok adódnak elé e világi életben úgy, hogy az ember értetlenül áll néha az emberek között.

Tegnap — vasárnap — összeakadt ezzel a Klivinyivel, aki a fuvarozásnál van. Azt mondja neki ez a Klivinyi: — Te Rókus, hallod — azt mondja — ott a mázsáló mögött, ahun azok a vacak limlo-mok, csövek, drótok, miegymás vannak a dombon, ott van aközött egy ócska vaskályha.

— Van.

— Elvinném.

De csak így. Rókus csodálkozott.

— Már hogy vinnéd el. Nem a tiéd.

— Hát Sz', ha ne maz enyém. Eriggy má'. Nem jó az már semmire, nem is kell senkinek.

Rókus most már megkeményítette a szót.

— Akkor se.

— Már pedig elvinném. Csak a rozda meg-emészt ott. Nekem meg éppen jó lenne. Már az ía-ten hidege megveszi az aprókat — három kicsije van ennek a Klivinyinek — az enyim meg, amit az apósomáktól hoztam el, azértomlott egészen.

— Hát...

— Add nekem azt a kályhát Rókus.

— Hogy adnám neked, ami nem az enyém.

— Na menj már, hogy menj el. Sz'en ujba 300 leiért már kapni egy olyat. Ez meg ócskának kilóra nem hiszem felmenne 60 lejig, a fejemet leahagyom.

— Nem lehet az!

— Pogány vagy te Rókus!

— Nem vagyok pogány, de nem az enyém.

— Nem a tiéd! Hát mivére őrizted ott? Nem ér az semmit. Tán Guráti urnak éppen kell? Kér-tem tőle kétszer is, azt mondja, jójó, majd intézke-dem. De hát mit tudja az, akinek van, hogy mi a nincs. El is felejtette már. Neki őrizd?

— Annak őrizem, aki reám bízta.

— Tán leltárba van! — s nehezedett a hang-ja Klivinyinek.

— Nincs közöd vele.

— Adok érte harmincat.

— Edd meg! — most már megsértődött. A kókus. Szen elkene a... de hát. Az nem úgy van.

Végre is engedett Klivinyi s megint könyörgő-re fogta:

— Ne bomolj Rókus, gana! ember ez a Guráti, nem érdemi meg. Szen kára úgy sincs belőle. Nem is tudott arról az ócska vasról, csak, hogy én kér-tem.

— Nem lehet, ha mondom.

— Dehogynem — s kedélyességre vette — hol-nap éjszaka eljövök érte, na.

— Nekem ugyan ne gyere.

— Eljövök érte. Nem kell neked csinálni sem-mit. A fűrésznél bemászok, odahasalok és elemelem. Csak te éppen, hogy a kutyát kussoltasd, annyi az egész. Részed nincs benne.

— Hát nekem pedig ne gyere.

— Jól van jól, hát ott lesznek holnap éjszaka, aztán kész. Csak a kutyát fogd vissza — elváltak.

Hát így. Ettől még kitelik, ettől a Klivinyitől.

Hát ide dugja az orrát s akkor... ej, na. Mert igaz, ami igaz. Hideg van már nagyon, s ha a kályhája sötétmód...

...Ez meg csak szótvarás itt, az is

Magyar nyelvhasználat a tanonciskolákban

A munkaügyi minisztérium rendeletet adott ki, amelyek értelmében több tanonciskolában engedélyezték a kisebbségi oktatónyelv használatát.

Igy Temesváron egy magyar és egy német tanonciskolai kurzust, Aradon egy magyar tanonciskolai kurzust, valamint Brassóban és Sepsiszentgyörgyön is egy-egy tanonciskolai kurzust engedélyezett. A temesmegyei Feketehalmon és Gyarmatán egy-egy német tanonciskolai kurzust.

A kurzusokon a tanoncok oktatásánál az anyanyelvük használható, de minden osztályban heti két órán át román nyelvtanítás tartandó. Továbbá a román földrajzot és történelmet is az állam nyelvében kell előadni.

KÉNYELMETLEN HELYZET.

A vilkamos perronján egy ur egyik kezével a fogantyút tartja, a másik kezét pedig magasra tartva erősen rázza. Jön a kalauz és a jegyet kéri.

— Kérem — mondja az utas — nem tudok a zsembembe nyulni, legyen szives vegye ki a "pénztárcámat".

A kalauz részvételt néz rá és megkérdi:

— Hadirokkantnak tetszik lenni?

— Nem — feleli az utas —, de ha nem rázom folyton a kezemet, megáll a karkötő óráim.

A gyári lerakatok bejelentési kötelezettsége

Röviden megemlékeztünk arról, hogy a gyári lerakatok alá vannak vetve az új spekulatív törvény rendelkezéseinek. Meg kell azonban kitérni a lerakatok különbözőségeire: a) amelyek a fogyasztók részére kicsinyben adjanak el, b) amelyek nagykereskedők számára adják el az árut. Az első kategória úgy tekintendő, mint a kiskereskedés, tehát tartoznak árjelzést kifüggeszteni, az előjárásnak árjegyzékmásolatot küldeni, minden tíz napban a változásokat közölni, az ellenőrző szervek felhívására a közszükségleti cikkekéről szóló számlákat felmutatni. Ezzel szemben a nagybani lerakat jelentést közvetlen a minisztériumba tartozott szeptember 23-ig megküldeni. Ezek számára a minisztérium engedélyezte, hogy az áruaktár leltárát szankcionálás nélkül utóbb is beterjesszék. A bejelentési lista mintája a Mon. Of. szeptember 21-iki 219. számában jelent meg. Ugyancsak kötelesek a nagybani lerakatok az állományt, a fogyatékot, a középárát (mindezt csak közszükségleti cikkekre nézve) 10 naponként a minisztériummal közölni. A nagybani lerakatok által elérhető nyereséget a spekulatív törvény 10. szakasza, a kicsinybani lerakatok nyereségét ugyanezen törvény 5. szakasza állapítja meg.

igaz, megeszi a rozsda. Dehát baktárság, baktárság, az nem úgy van.

Nyugdíjas vasuti Biti Rókus, nem akárcsoda. Alsóbójánál, amikor a híres karambol volt, ott sérült meg a lábával, azótától biceg s így lett nyugdíjus. Guráti urat még vasuti korából ismeri, mindig szives volt hozzá s amint felgyógyult, ő mondta: Lásza Biti ur, a nyugdíj nem sok, kettőt taníttatni kell, beteszem magát bakternek a telepre. Vasutista, tudom, becsületes ember, nem járok rosszul magával. — S felcsapott neki. Azótától — most már kilencedik esztendeje — kerülgeti a farakásokat, bicegve a rossz lábával, nem volt még egy forgácsnyi hiba se soha. Karácsonykor szívtart szokott adni Guráti ur s egy üveg szilvapálinkát, derék ember. Igaz, azt a vacak kályhát odaadhatta volna ennek a Klivinyinek.

Igy ette magát Biti Rókus, amíg sántikált a farakások között, balján Mozsárral. Már az első urat megtették s bekanyarodtak a bódé mögé. Leültek. Keveset ültek csak, amikor Biti Rókus felállt s elindult megint. Mozsár úgy csodálkozott ezen, hogy a lába közé futott egészen rendetlen módon.

Biti Rókus elhagyta a bódét s letért a fűrészfélre, annak a hátában a domb előtt megállott. Igen, ott állt a vaskályha, egyéb lim-lom drótok, rudak, kerekek között. Sokáig nézte, még a botjával meg is piszkálta, mire Mozsár a dombnak futott s valami hivatalos ügybuzgalommal — ami már szokása volt neki — körülzsonglászta a kályhát.

Avval visszamentek a padra. A második járat után megint csak betért a domb elé Biti Rókus. Egyideig nézte a kályhát. Meg is fogta, aztán az ajtaját nyitogatta s hogy abból a sarokszeg kiesett, visszatette. Nem akart menni s egy másik vasdarábot kapott fel, azzal ütögette.

Akkor meg elfelejtett a padhoz menni, hanem

Fiókok létesítéséhez nem kell cégbejegyzési engedély

Új törvény készül a cégbejegyzésekkel kapcsolatos sérelmek orvoslására.

Tekintettel arra, hogy a cégtörvény egyes rendelkezéseinek módosítását vidékenként eltérően értelmezték, a nemzetgazdasági minisztérium most egységesen rendezte ezt a kérdést. Egyes kereskedelmi kamarák megkeresésére, hogy amikor valamely cég fiókot akar létesíteni, kell-e külön bejegyzési engedélyt kérnie az illetékes céghivataltól, a nemzetgazdasági minisztérium jogügyi osztálya azt a választ adta, hogy a cégtörvény egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről szóló törvény nem szüntette meg az 1931. április 10-iki eredeti törvény rendelkezéseit.

Az új törvény tehát csak azokat a képesítési feltételeket sorolja fel, amelyek mellett valaki kereskedelemmel foglalkozhat. Ezért az új törvény 12-ik szakasza nem vonatkozik fiókok létesítésére, hanem ebben a tekintetben továbbra is az 1931 évi törvény 5-ik szakaszának 7-ik bekezdése, valamint 6-ik szakaszának első bekezdése mérvadó, amely úgy rendelkezik, hogy a cégbejegyzési ké-

vényben fel kell tüntetni a vállalat székhelyét, valamint azokat a helyeket, ahol a cégek fiókjai, vagy ügynökségei vannak, úgy belföldön, mint külföldön. Az eredeti törvény két említett pontja azt is előírja, hogy a céghivatalnál be kell jelenteni és be kell jegyeztetni minden módosítást, vagy változást, amely ezeknél az adatoknál beáll. A nemzetgazdasági minisztériumnak ezzel az új törvényt magyarázatával tehát érvényben marad a régi cégtörvényben előírt eljárás, vagyis nem kell a kérvényező cég ügyiratait felülvizsgálni, ha csak székhelyváltoztatásról, illetve valamely fiók, vagy ügynökség áthelyezéséről van szó. Egyébként a minisztérium az elakadt üzleti kezdeményezés ösztönzése érdekében elhatározta a jelenlegi cégtörvény megfelelő módosítását és már össze is állította azt a bizottságot, amely az összegyűjtött anyag alapján szükségesnek látszó módosítások életbeléptetéséről szóló törvényjavaslatot kidolgozza.

Az áruúzsoratórvény a gyárak eladási üzleteire is vonatkozik

A Bánsági Gyáriparosok Szövetsége közli: Az UGIR azt a javaslatot intézte a nemzetgazdasági minisztériumhoz, mondja ki rendeletileg, hogy a szeptember 17-én kihirdetett áruúzsoratórvény meg abban az esetben sem vonatkozhatik a nagyiparra, ha egyes üzemek saját készítményeiket nagy, vagy kis mennyiségben saját üzleti helyiségben hoznak forgalomba. Az áruúzsorabizottság szeptember 27-én tárgyalta ezt a javaslatot és azt nem tette magáévá. A bizottság ezzel szemben kimondotta, hogy a gyáraknak az üzem területén kívül fekvő eladási telepeit a nagy-, illetve kiskereskedésekkel azonosítani és az érdekelt gyárak mindazoknak a köte-

lezetéseknak megfelelni, amelyeket az áruúzsoratórvény a nagy-, illetve kiskereskedelemre vonatkozólag megállapít.

Azok a nagyipari üzemek tehát, amelyeknek a gyár területén kívül fekvő üzleteiben kereskedelmet kicsinyben folytatnak, a törvény 2-5 szakaszait, azoknak pedig, amelyeknek üzletében az eladás nagyban történik, a törvény 6—10 szakaszait kell számba venni. A törvény követe bejelentéseket a gyárak haladéktalanul megtenni tartoznak. A Bánsági Gyáriparosok Szövetségének tagjai a törvény végrehajtására vonatkozólag a szövetség titkári irodájától szóbeli és írásos felvilágosítást nyerhetnek.

PRAKTIKUS MEGOLDÁS.

Keszeg évekt óta udvarol egy lánynak, de az esküvőt mindig halogatja.

Egyszer megkérdi tőle egyik barátja:

— Te el akarod venni azt a nőt feleségül?

— Természetesen — feleli Keszeg — szükségem van erre a házasságra.

— Hát akkor miért halogatom az esküvőt?

— Te számár, — neveti el magát Keszeg — ezt nem érted?! Mind hosszabb ideig van eljegyezve az ember, annál rövidebb ideig nő.

— Kereskedelmi szerződésünk és a külkeres-

kedelmi törvény. A nemzetgazdasági minisztériumban értekezletet tartottak az új külkereskedelmi törvénynek a külállamokkal kötött kereskedelmi és fizetési egyezményekkel összhangba hozása végett. Bujoiu miniszter elnöke alatt jelen voltak Báicoianu államtitkár, Dumitrescu a kereskedelmi osztály igazgatója, Miteacu mérnök, a külkereskedelmi igazgatója, Demetrescu az egyezményi osztály igazgatója, Pillat párisi kereskedelmi attasé, Bianu londoni, Geormăneanu berlini és Mátásaru budapesti kereskedelmi attasék. Az össze kérdések beható tárgyalása alapján rövidesen megtörténnek az érdekelte külállamok felé a megfelelő intézkedések.

— Kuss! Az apád!... Nyughass!

Mozsár, futtában megtorpanva, visszanézett rá, de olyan csodálkozva, hogy Rókus elfordult tőle szégyenletében. Ugy álltak jó negyedórát. Akkor Rókus elindult ellenkező irányban a kapu felé, Mozsár meg utána. Már egészen zavarodottan.

Csak nagy későre mentek el megint a domb előtt — Rókus nem parancsolt megállást — s a kályha nem volt ott.

Reggelig tán egy hét is eltelt, ha nem több. Alig akart a nap eljönni. Hajnal tájban havaseső esett s a szél fűtyűrészelt a farakások között.

Dehát végre is, csak ki kellett reggeledni. Megjött. Guráti ur is a biciklivel, mint máskor. — Adj Isten — jöreggelt kíváncok — s megálltak előtte kettőn. Mozsárral a kis irodában.

— Minden rendben van kérem — s a padlót nézte Biti Rókus, csak a padlót, de inkább jobbra, mert balról a kutya állott, azzal a lehetetlenség szemével.

— Jó jó — mondta Guráti ur, ahogy szokta —, rendben van, elmehetnek, öreg. Izé, nézze — utána szökött —, ott hátul a fűrészmellett az ócska holmi között van valami kályha. Azt adja oda ennek a Klivinyinek. Eligértem.

— Igenis — s csak az ajtó előtt szökött oda fűszájjal a kutyanak. — Neki adta. S később ismét — a magáét lopta el. Nyilvánvaló. — S aztán — de ekkor már a kapu felé jártak s a pipáját elővette, rátöltött, megszelelte — e' nehéz éjcsaka vót. De eltört na! — s rágyújtott: Lehajolt a kutya, szemé közé nézett, a nyakát megvakarta — nana! — mondta neki s az orra alá fújta a füstöt tréfásan. — Mozsár vidáman hunyorgott. Ugy mentek kettőn. Pipázgatva. Jól esett. Mert éjszaka sose szokott. A telepen. Ahogy némely bakternek megvan ez a rossz szokása.

odébb indult, s Mozsár már úgy megkámforodott a sok rendtelenségbe, hogy hol előtte futkosott, hol mögötte, illetlenkedve, Rókus keményen rászólt, s hogy a kutya erre megsértődött — nem volt szokva — még le is gorombította csunyan. Kötélrevaló gazembernek, mindennek leszidta. Később megbánta, de akkor már nem volt mit tenni, Mozsár megnehezelt s a padnál is háttal ült feléje.

Biti Rókus ült a padon és gondolkozott. A bakterek mind okos emberek, mert éjjel ugyanvaló van idejük gondolkozni a világon való dolgok felett a nagy csendességbe. Nappal pedig alusznak és nem hallgatják az emberek dib-dábságát. De ez nehéz sor. Ez a Klivinyi rendes ember, az biztos, semmi labibetyárságot felőle mondani nem lehet. De, amit tenni akar, az lopás, az biztos. Guráti ur meg... aj, odaadhatta volna igazán, de ha mégse adta oda, hát az övé. Az Isten lát ki ebből.

Felállt Biti Rókus, sebesen elbicegett a dombig — Mozsár már nem győzte csodálni, mi a fenét akarnak ők ma éjszaka ezekkel a vasakkal —, a kályhát ölbe vette, behozta a bódé elé, letette a pad mellé. Nna. Ezzel rendben van. Akkor aztán elvégezte a körjáratot. Fogta a kályhát s visszavitte a dombra. Hogy Mozsár olyan furcsán nézte, oldalvást sandítva, mintha nevetné, hát a nyaka közé vágott, s leszidta: — te magad vagy bolond! Ne bámészkodj, mert szétlapítom azt a buta fejedet, nézz csak oda!

S most már aztán végleg rosszba lettek, Rókus, meg a kutya.

Igy telt ez az éjszaka, roppant lassan. Lassabban, mint akármelyik a kilenc esztendő alatt, holott voltak már igen hosszúak.

Ejféltájban meg valami mocorgás lett a fűrészfélől. ők éppen felálltak a padnál, hogy induljanak. Mozsár futásnak eredt s felmorrant mérgeskedve. Rókusnak úgy hajoltába megfeszült a dereka s rászólt:

AZ IPAROS

Helyfoglalás minden második pénteken.

Helyfoglalás minden második pénteken. A nagy órák 1000 lei, félóra 500 lei. Iparosnak órák 300 lei, félóra 150 lei, negyedóra 75 lei.

Redacția și administrația — Szerkesztőség és Hivatal — Redaction and Administration: Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves hirtelenségi áronként. Arad, Comuna Industriilor — Iparos Otthon. Biróda Brătianu 18.

Számlabélyeg helyett átalánytaxát állapítottak meg a nagyvágó cégek számára.

A hadseregellátó lábbeli készítőket az érték a pénzügyminisztériumtól, hogy a bélyeg-törvény 14-ik szakaszának 13-ik paragrafusában említett számlabélyegeket a nagyvágók általánytaxákban egyenlíthessék ki, az állatok után számlát, miután lehetetlenség minden egyes esetről számlát kibocsátani a vágóhidakon érvényben lévő rendszer szerint. A minisztérium teljesítette ezt a kérést és a nagyvágók számára leróvándó számlabélyeg helyett, a levágott állatok után általány-taxát rendszeresített. Ez az általány-taxa a következő: nagy állatok (ökör, bivaly) után fejenként 25 lei, nagy állatok, (tehén, bivalyborjú) után fejenként 24 lei, csikók után fejenként 12 lei, szoposborjúk után fejenként 4 lei, juh, kos és kecske után fejenként 3 lei, disznó után 12 lei, szopos malac után fejenként 1 lei, bárány után fejenként 1 lei. Ez a fixtaxa 1939. április 1-től kezdve az illetékes pénzügyigazgatóságokhoz, vagy adóhivatalhoz kell nyújtani ellenében befizetni, azokkal a többi adókkal együtt, amelyeket hasonlóképpen általány összegekben vetettek ki és ugyanazon bevallási iv alapján, amelyet a nagyvágók számára állapítottak meg. Az ilyen módon behajtott adót a pénzügyigazgatóságokhoz kell beutalni. Természetes, hogy az adót az állatoknak a vágóhidra való behajtása alkalmával.

= Jelentékenyen emelkedt a fa árát Nagyváradon. Nagyváradról jelentik: A biharmegyei fák-kereskedők a csütörtöki napon vagononként 200 leivel felemelték a tűzifa árát. Az emelésre az adott okot, hogy a városban igen nagy hiány mutatkozik tűzifában. Ez viszont a szállítási eszközök elégtelenségével magyarázható. A fák-kereskedők szerint, a mennyiben a helyzet nem változik, úgy el kell készülni az újabb áremelésre is. A fa árának emelkedését az a körülmény is fokozza, hogy az erdei készletek is erősen fogytak, mert a korán bekövetkezett esőzések nagyon megnehezítik az erdei faállomány megközelítését. Nagyváradon egyébként a jelenlegi árak a következők: I. oszt. bikkfa 7000 — 7200, II. oszt. 6600 — 6800 lei vagononként házhoz szállítva. Száraz cserfából kisköny a készlet és ennek ára vagononként beállítva 8000 lei körül mozgog.

A legmodernebb szőlé-plisszé

különböző mintákban, ú. m. fekvő, álló- és legyező-plisszé, álló és gömbölyű guvré minden méretben, a legszebb kivitelben. TÓTH ERZSI, Eminescu-uca 15. szám.

= Kiadták az export-import kérvények új formáját. A külkereskedelmi hivatal igazgatósága elkészítette és az érdekelteknek rendelkezésére bocsátja az új törvény szerinti kérelmek formuláit, úgy a behozatal, mint a kivitel, valamint a deviza kérésre vonatkozólag. A kérvény szerint azt kell bejelenteni, hogy ki a kérelmező, melyik országból kíván behozni, vagy melyikbe akar kiszállítani, a valutát, amelyben az ügyletet köti és az árú vám-tarifa szerinti megjelölését. Amint forgalomba kerültek a nyomtatványok, máris nagyszámú kérelmet adtak be.

GRÜNWALD Testvérek

Oradea

üzleti görredőny és esslingeni ablakredőnygyár. Képviseli: WELBER VILMOS, ARAD, Baritii uca 17. Telefon: 2738. (Curila)

Mindössze kétszáz kereskedő nyújtotta be eddig az árelenőrzéssel kapcsolatos bejelentéseket

Az árelenőrzési törvénnyel kapcsolatosan Temesvár város gazdasági hivatalánál közölték a kereskedelmi érdekteljesültekkel, hogy aránylag csak igen kevés árbejelentés érkezett a kiskereskedők részéről. A város ugyanis legalább négy-öt száz cégre becsülte azoknak a számát, akiknek az árelenőrzéssel kapcsolatos bejelentéseket be kell nyújtaniuk és ezzel szemben csupán kétszáz cég tett eleget a törvényben előírt ezen kötelezettségének.

A város közgei erre való tekintettel a közeli időben alapos ellenőrzést fognak bevezetni és a törvényes szankciók alkalmazására kerül a sor azokkal szemben, akik a bejelentést elmulasztották. A Kereskedők Egyesületének közbenjárására a városi hatóság

még egy-két napi haladékot ad ezen árjegyzékek utólagos benyújtására.

Ezzel kapcsolatban az egyesület felhívja a kiskereskedők figyelmét arra, hogy már a második helyzetjelentés benyújtása is esedékes lesz. Ebben a második helyzetjelentésben a cégek kötelesek megjelölni azokat az árakat, amelyeken az utóbbi tíz nap alatt az árelenőrzés alá eső cikkeket beszerezték, továbbá azokat az árakat, amelyekre ezeket a cikkeket eladták. Tekintettel arra, hogy a város házában a tisztviselők délután állanak a közönség rendelkezésére, szombaton délután pedig nincsen hivatalos óra, ennél fogva

az árjegyzékek benyújtását az érdekelteknek ma, pénteken, de legkésőbb hétfőn délután öt és hét óra között

a város gazdasági hivatalában kell eszközölniük.

Az új gazdasági viszonyok általános drágulást eredményeztek

Bucurestiből jelentik: A folyó év valamennyi hónapjában tapasztaltuk, hogy az árak szinte napról-napra emelkednek, a megélhetés drágul. Ez a megállapítás különösen vonatkozik szeptember hónapra, amikor valamennyi közszükségleti cikk ára az eddiginél jóval magasabbra szökkent fel. Ennek a körülménynek oka nagyrészt ismeretesek. Így mindenekelőtt is a nemzetközi helyzet következtében az import nagy nehézségekbe ütközött és az árukészletek felújítása szokatlanul nehezen ment. Ezenkívül az országban hozott védelmi intézkedések eredményeképpen a forgalomban lévő anyagok egy részét a hadsereg használta fel. Mindettől függetlenül, erős áremelkedést idézett elő az a tény, hogy külföldről óriási rendeléseket eszközöltek nálunk, mert külföldi vásárlóink attól tartottak, hogy Románia — a nemzetközi helyzetre való tekintettel — nem rendelkezik majd kellő mennyiségű készletek felett.

A fentebb felsorolt körülmények következtében a kínálat és kereslet közötti egyensúly felbillenése állott be. Ez később eltűnt, az árak további alakulására azonban kihatással volt. Drágította a megélhetést szeptember hónapban az a tény is, hogy különböző illetékeket felemeltek. Így emelték többek között a gyapot készítmények utáni illetékek és természetesen az árak is ehhez viszonyítva alakultak. Emelte tarifáját a vasút is. A szeptember havi áremelkedések főleg azoknál a cikkeknél tapasztalhatók, amelyeket külföldről importálunk. A hivatalos árindex szerint néhány fontosabb közszükségleti cikk áremelkedése szeptember 30-án az 1916. augusztusi, 1935. decemberi és 1939. augusztusi árakkal szemben a következő volt: A cukor index-száma 1916. augusztus havában 100, 1935. december 30-án 2818, 1939. augusztus 31-én 3099, míg 1939. szeptember 30-án ugyancsak 3099 volt. Rizs: 100—4600—5000 és ez év szeptember 30-án 5400. Kávé: 100—7300—8000—8000. Hús: 100—25000—3600—3800. Ruhaneműk: 100—5000—58000—6200. Lábbeli: 100—3400—4350—4500. Gyapot: 100—4000—5100—5350. Lakbér: 100—5150—6200—6500. Tűzifa: 100—2800—4400—4600.

A fenti számokból kiderül, hogy az élelmi cikkek ma 1916. augusztusával szemben 37,92-szer drágábbak, a ruhaneműk 47,88, míg a többi cikkek

= Az átmeneti kiviteli időszak meghosszabbítása. Miután az új külkereskedelmi törvény szerinti átszervezés még napokat vesz igénybe, az átmeneti rendszert október 9-ig meghosszabbították. Ennek megfelelően a vámhivatalok még nem kéri az új rend szerinti kiviteli engedélyt.

Elsőrendű
saját órajavító
műhelyemben
olcsó árak! Str. Eminescu 15.

Farkas óras-
mester

Női KALAP újdonságok

nagy választékban:

GIZI KALAPSZALON

ARAD, Horia-uca 2

40,82-szer kerülnek többre. Az általános megélhetés indexszáma a következőképpen alakul: 1939. szeptemberében 42,20, augusztusban 40,65, júliusban 40,02, júniusban 40,04, áprilisban 40,17, márciusban 39,97, januárban 39,96, 1938. végén 39,87, 1937. végén 39,49 és 1937. januárjában 36,33. Végeredményben tehát ma a megélhetés 42,20-szor többre kerül, mint 1916. hasonló időszakában.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálcsapot Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Românilor Civile de Binefacere din Arad prin asocierea comunității cu asociații, cu cotizațiile de deces sunt acordate până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálcsapot Segélyező Csoportjainak Igazgatósága azóta közli, hogy a halálcsapot járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: V. I. Iuliu Farkas Gyula 1037, Etelka Horváth Etelka 1038, Vád. Elena Crucean Ilona 1039.

In Grupa II. Csoportban: S. I. Teodor Zomonican Tódor 1087, V. I. Antoniu Harma Antalné 1088, Vád. Elena Crucean Ilona 1089 számig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezését Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor săi că sunt în restaurant cu cotizațiile lor, și că este conținută în interesul lor propriu, fiindcă în conformitate cu 3-lea și 15-a din statute callitate lor de membri reapiere automatic, adică dacă membrul decedase între timp, nu se poate acorda ajutorul.

Cotizațiile sunt acordate după următorul mod:

Az aradi Iparosok Temetkezését Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálcsapot járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagok automatice megszűnnek, azaz, ha a tag közből elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 1128 S. I. Serb Istif Józsefné, 1129 David Zeisl Dávid, 1130 S. I. Adam Heinrich Adámné, 1131 V. I. Pavel Petrik Pálné, 1132 Adalbert Hézső Béla, 1133 S. I. Adolf Berko Adolfné, 1134 Aladbert Butschkó Béla, 1135 V. I. Todor Zomonican Tódorné, 1136 Carol Szilapák Károly, 1137 Anton Scheuermann Antal, 1138 V. I. Crucean Mila, 1139 V. I. Stefan Acsay Istvánné, 1140 Gheorghe Gécs György, 1141 V. I. Israel Sorger Izraelné.

In Grupa B. Csoportban: 1183 V. I. Mihail Herling Mihályné, 1184 Ioan Szabó János, 1185 Adalbert Csoma Béla, 1186 Francisc Vágó Ferenc, 1187 Adalbert Petroviciu Béla, 1188 Carol Szilapák Károly, 1089 V. I. Stefan Acsay Istvánné, 1090 V. I. Israel Sorger Izraelné, 1091 Gheorghe Gécs György, 1092 V. I. Ludovic Szabó Lajosné, 1093 V. I. Istif Jarmaczky Józsefné.

TIPOGRAFIA „HIRLAP” ARAD